

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Kadriann Kõiv

ETTEVÕTLUSOSKUSTE ARENDAMINE LÄBI
RAHVUSVAHELISTE ÕPPEREISIDE KORRALDAMISE
TARTU ÜLIKOOLI PÄRNU KOLLEDŽI NÄITEL

Lõputöö

Juhendaja: Anne Roosipõld, Phd

Pärnu 2025

Soovitan suunata kaitsmisele

Anne Roosipõld

/digiallkirjastatud/

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht Aime Vilgas

/digiallkirjastatud/

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Kadriann Kõiv

/digiallkirjastatud/

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Turismihariduse ja ettevõtlusoskuste arendamine õppekavas.....	7
1.1. Ettevõtluse ja rahvusvaheliste oskuste olulisus turismis.....	7
1.2. Ettevõtlikkuse arendamine turismihariduses.....	12
1.3. Õppereis kui praktiline õppemeetod	16
2. Uuring Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismiõppekaval õppivate üliõpilaste õppereisidest saadud ettevõtluspädevustest	21
2.1. Pärnu kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse õppekava tutvustus ning ülevaade uuringumetoodikast ja -protsessist.....	21
2.2. Uuringu tulemused	26
2.3. Järeldused ja arendusettepanekud	34
Kokkuvõte	39
Viidatud allikad.....	41
Lisad.....	49
Lisa 1. Ankeetküsitlus	49
Lisa 2. Ankeetküsitluse vastuste tulemuste võrdlused.....	53
Lisa 3. Ekspertintervjuude kodeering	66
Lisa 4. Ekspertintervjuude teemapuu.....	68
Summary	69

SISSEJUHATUS

Turismiharidus seisab tänapäeval silmitsi mitmete keerukate väljakutsetega, millest kõige olulisem on teoreetiliste teadmiste ja praktiliste oskuste tasakaalustatud arendamine. See probleem on eriti aktuaalne kiiresti muutuvus turismisektoris, kus innovatsioon ja globaalne konkurents mängivad üha kasvavat rolli.

Mitmete uuringute põhjal (Ruhanen, 2005) on ilmnenud, et traditsioonilised õppemeetodid, mis keskenduvad eelkõige teoreetilistele teadmistele, ei vasta enam täielikult kaasaegse turismituru nõudmistele. Tööandjate hinnangul on praktilised oskused vähemalt sama olulised kui teoreetilised teadmised (Mileva, 2015). Kaasaegne turismiharidus peaks lisaks erialastele teadmistele arendama mitmeid üldisemaid kompetentse, mis aitavad lõpetajatel edukalt kohaneda kiiresti muutuva sektoriga (Kasa *et al.*, 2020). Nende hulka kuuluvad kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, kultuuridevaheline suhtlus, ettevõtlikkus ja innovatsioonisuutlikkus. Need oskused on eriti väärtuslikud, kuna võimaldavad lõpetajatel paindlikult reageerida erinevates olukordades ning aktiivselt panustada turismisektori arengusse (Chapman & Lovell, 2006).

Ettevõtlikkus on ülekantav (*transversal*) pädevus, mis hõlmab teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mida saab rakendada ning kohandada erinevates eluvaldkondades, sealhulgas turismisektoris (Fernandes *et al.*, 2017). Euroopa Komisjoni (2020) määratluse kohaselt ei piirdu ettevõtlikkus ainult äriloomega, vaid hõlmab ka võimekust algatada ja juhtida muutusi, mis loovad majanduslikku, sotsiaalset või kultuurilist väärtust. Ettevõtlikkusega seotud pädevused on ka teiste turismihariduse kompetentside aluseks ja seetõttu keskendub töö suuresti ettevõtlikkuse arendamisele. See lähenemine on eriti oluline turismisektoris, kus loovus, innovatsioon ja kohanemisvõime on äriedu aluseks (Chen *et al.*, 2022).

Rahvusvahelisel tasandil on ettevõtlikkus olnud võtmetegur turismisektori jätkusuutlikkuse ja konkurentsivõime tagamisel. Näiteks on populaarsetes puhkuse sihtkohtades tekkinud arvukalt väikeseid, kuid edukaid ettevõtjaid, kes pakuvad jätkusuutlikke jagamismajanduse lahendusi. Need ettevõtted ühendavad keskkonnasäästlikud põhimõtted ja kohaliku kogukonna kaasamise, suurendades seeläbi majanduslikku kasu ning tagades turismisektori pikaajalise jätkusuutlikkuse (Hall & Gössling, 2019). Sarnane trend on täheldatav ka digitaalsete platvormide arengus, kus turismiturundusplatvormid nagu Airbnb, Booking ja Tripadvisor, on võimaldanud väiksematel ettevõtetel jõuda laiemate sihtrühmadeni ning suurendada turismi mitmekesisust (Sigala, 2022).

Kõrgharidusasutustel on oluline roll turismitöötajate ja -ettevõtjate kompetentside kujundamisel (Abduvakhobova, 2020). Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse õppekava pakub laiapõhjalist ja teoreetiliselt tugevat haridust, mis annab tudengitele võimaluse rakendada teadmisi praktikas ning valmistab neid ette tööturuks (Heinsoo, 2024). Kohustuslik praktikaprogramm toetab töösuste arengut, kuid keskendub peamiselt tööandjate juhendamisel toimuvale praktikale, jättes vähese rõhuasetuse ettevõtlikkuse arendamisele ning seetõttu puudub lõpetajatel ka piisav ettevõtluspädevus (Eksi, 2024). Ettevõtluspädevusteks on näiteks iseseisva otsustamise, rahvusvahelise suhtlemise ja ideede realiseerimise võime ning õppereiside kaudu saaks neid pädevusi luua. Samuti pakuvad õppereisid üliõpilastele võimaluse tutvuda rahvusvaheliste praktikate ja koostöövõrgustikega, mis on oluline kaasaegse turismiettevõtluse kontekstis. (Fernandes *et al.*, 2017)

Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis läbi viidud uuring tõi esile vajaduse täiustada ettevõtluseriala õppekava, et see vastaks paremini vilistlaste ootustele ja ettevõtlusmaastiku muutuvatele nõudmistele (Eksi, 2024). Antud töö teemat, ettevõtlusoskuste arendamist läbi rahvusvaheliste õppereiside korraldamise, ei ole varasemalt käsitletud

Käesoleva lõputöö eesmärk on välja selgitada turismihariduse arendamise võimalused õppereiside kaudu, mis toetaksid üliõpilaste praktiliste ettevõtlusoskuste ja rahvusvaheliste kompetentside arendamist ning teha ettepanekuid Tartu Ülikooli Pärnu kolledžile turismi- ja hotelliettevõtluse õppeprogrammi täiustamiseks.

Eesmärgist tulenev uurimisküsimus: kuidas peaks õppereise korraldama, et need aitaksid kaasa ettevõtlikkuse ja rahvusvahelistumise arendamisele?

Töö teoreetilises osas käsitletakse ettevõtlikkuse ja rahvusvaheliste oskuste kontseptsioone ning analüüsitakse, kuidas erinevad õppereiside vormid võiksid toetada ettevõtluspädevuste arengut, tuginedes varasematele uuringutele ning näidetele välismaalt. Empiirilises osas kasutatakse kombineeritud uurimismeetodit, kus andmete kogumiseks kasutatakse nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset lähenemist, mis koosneb ankeetküsitlusest ja ekspertintervjuudest.

1. TURISMIHARIDUSE JA ETTEVÕTLUSOSKUSTE ARENDAmine ÖPPEKAVAS

1.1. Ettevõtluse ja rahvusvaheliste oskuste olulisus turismis

Ettevõtlus on isiku iseseisev majandus- või kutsetegevus, mille eesmärgiks on tulu saamine kauba tootmisest, müümisest või vahendamisest, teenuse osutamisest või muust tegevusest, kaasa arvatud loominguine või teaduslik tegevus (Riigi Teataja). Turismisektor on dünaamiline ja kiiresti arenev majandusharu, kus ettevõtlusoskused mängivad olulist rolli sektori jätkusuutlikkuse ja innovatsiooni tagamisel (Booth et al., 2020). Ettevõtlus turismis ei tähenda pelgalt uute ettevõtete loomist, vaid ka ettevõtliku mõtteviisi ja kohanemisvõime arendamist (Skokic *et al.*, 2015). Ettevõtjad turismivaldkonnas peavad olema võimelised tuvastama uusi äri võimalusi, arendama innovaatilisi teenuseid ning kohanduma pidevalt muutuvate tarbijavajadustega (Skokic & Morrison, 2011). Lisaks vajavad turismiettevõtjad tugevaid juhtimis-, turundus- ja finantsoskusi, mis võimaldavad neil edukalt konkureerida nii kohalikel kui ka rahvusvahelistel turgudel (Padilla-Delgado *et al.*, 2024).

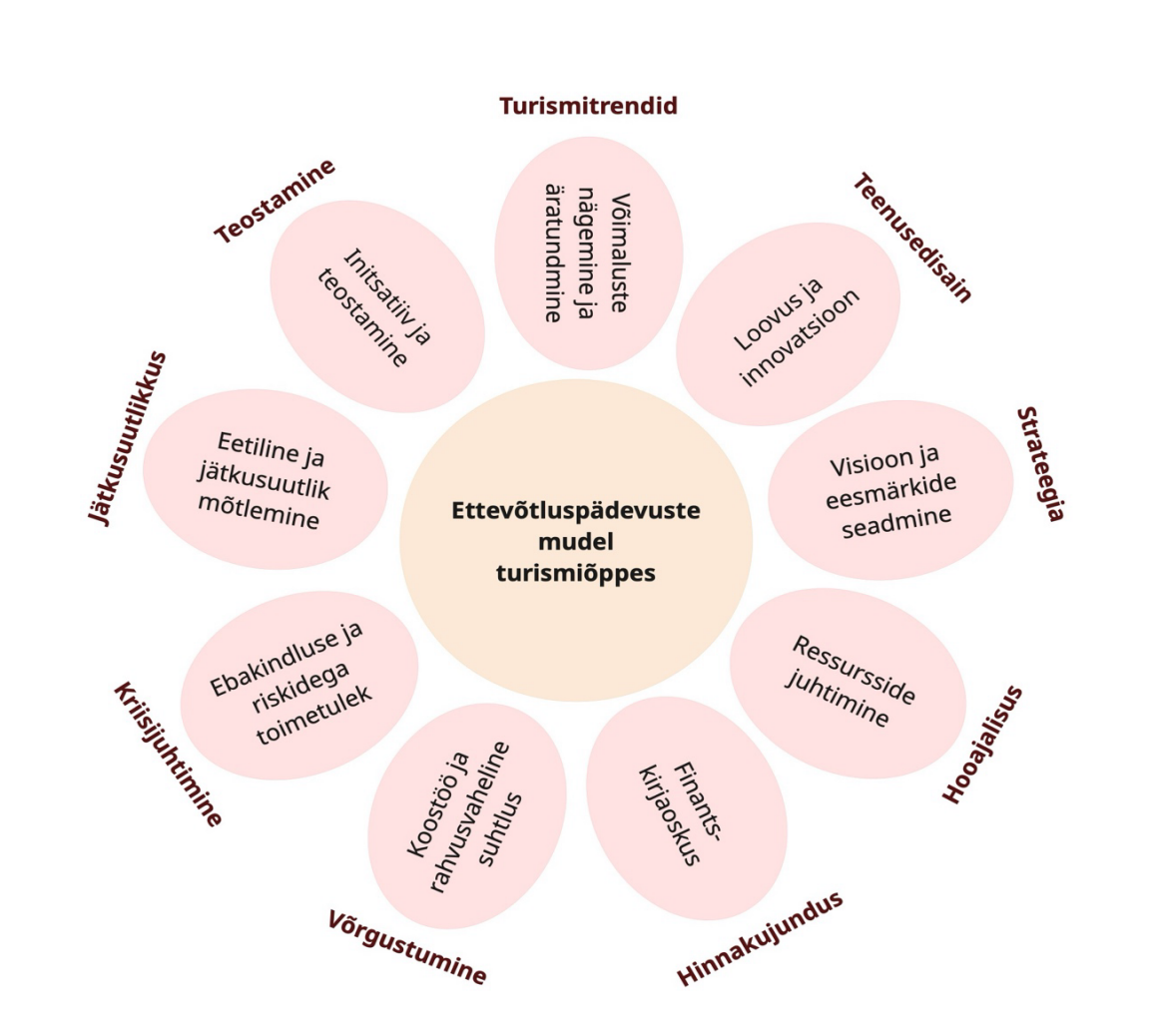
Ettevõtlusoskused hõlmavad spetsiifilisi teadmisi ja võimeid, mis on vajalikud edukaks äritegevuseks. Nendeks on näiteks juhtimis-, finants-, turundus- ning strateegilise planeerimise oskused (Hisrich, 2017). Hjalager (2002) määratleb ettevõtlusoskused kui oskuste kogumit, mis sisaldab probleemide lahendamist, otsustusvõimet, loovust ja kohanemisvõimet kiiresti muutuv keskkonnas. Need oskused on tähtsad mitte ainult äritegevuse alustamiseks, vaid ka tööturul edukaks toimetulekuks ja uuendusmeelsuse edendamiseks.

Euroopa Liidus on ettevõtlusõppe arendamine olnud oluline osa hariduspoliitikast, eesmärgiga edendada majanduskasvu, suurendada ettevõtjate arvu ning toetada ettevõtlikkust laiemalt (Euroopa Komisjon, 2010). Ettevõtlikkuse mõiste hõlmab mitte

ainult äritegevust, vaid ka ühiskondlikke ja innovaatilisi algatusi, mis loovad väärtust erinevates sektorites. Ettevõtluspädevust defineeritakse, kui alapädevuste kogumit, mis koosneb ettevõtlusalastest teadmistest, oskusest äriideid ellu viia ja ettevõtlikkust toetavatest alapädevustest, nagu näiteks sotsiaalsed oskused, enesejuhtimine, lahenduste leidmine ja väärtust loov mõtlemine (Edu & Tegu, 2018a).

Ettevõtluspädevuste arendamist on EL strateegilistes dokumentides rõhutatud juba alates 2003. aastast, kui avaldati ettevõtluse ülevaade „Roheline paber“ (European Commission, 2003). Selles dokumendis määratleti ettevõtlus kui mõtteviis, mis hõlmab indiviidi motivatsiooni ja võimekust tuvastada ning kasutada võimalusi uute väärtuste loomiseks või majandusedu saavutamiseks. See arusaam oli aluseks ka hilisematele suunistele, sealhulgas 2006. aasta Euroopa Parlamendi ja Nõukogu suunisele, mis määratles ettevõtlikkuse üheks elukestva õppe võtmepädevuseks (Euroopa Parlament ja Nõukogu, 2006). EL on rõhutanud oma tegevuskavas, et ettevõtlusõpe peaks hõlmama erinevaid õppemeetodeid, sealhulgas kogemuspõhist õpet ja projektitööd (Euroopa Komisjon, 2013). Samuti soovitati lõimida ettevõtluspädevus aineõppesse ja edendada liikmesriikide vahelist koostööd ettevõtlusõppe parimate praktikate jagamisel.

Ettevõtluspädevuse arendamise aluseks ELis on EntreComp raamistik (Bacigalupo *et al.*, 2016), mis pakub ühist arusaama ettevõtluspädevuse olemusest ning selle rakendamisevõimalustest. Raamistik määratleb ettevõtlikkuse kui ülekantava pädevuse, mida saab rakendada erinevates eluvaldkondades, ning jagab selle nelja põhivaldkonda: ideed ja võimalused, ressursid ning tegutsemine. Need omakorda koosnevad viiest alapädevusest, mis loovad tervikliku lähenemise ettevõtlusõppe arendamisele. Antud mudelit saab kasutada ka turismialase ettevõtluse õppeprogrammi arendamisel (vt joonis 1, lk 8).

Joonis 1. Turismiõppele kohandatud ettevõtluspädevuste mudel (autori koostatud).

Allikas: Bacigalupo *et al.*, 2016; Oviatt & McDougall, 2005; Deardorff, 2006.

ELi tegevuskava (Euroopa Parlament, 2017) toob esile ettevõtlikkuse koos teiste oluliste oskustega, nagu digipädevus, kriitiline mõtlemine ja probleemilahendusoskus, rõhutades praktiliste ettevõtluskogemuste tähtsust nende pädevuste omandamisel. Seetõttu saab järeldada, et ettevõtlusõpe on ELi hariduspoliitika oluline osa, mis peaks olema integreeritud kõigisse haridustasemetesse ning toetama ettevõtlikku mõtteviisi ja praktilisi oskusi majanduse ja ühiskonna arendamiseks.

Ettevõtlusõppe integreerimine Eesti haridussüsteemi algas pärast taasiseseisvumist ning sellest ajast alates on see muutunud oluliseks osaks riiklikest strateegiatest. Ettevõtlusõpe on määratletud kui üks Eesti strateegilistest tegevussuundadest ning seda toetatakse

mitmete riiklike tegevuskavade kaudu (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, 2013).

Haridus- ja Teadusministeerium on ettevõtlusõppe arendamiseks algatanud mitmeid programme, sealhulgas „Tööturu ja õppe tihedama seostamise programmi” (2015) ning ettevõtlusõppe programmi „Edu ja Tegu”, mis keskenduvad praktilise ettevõtlusõppe edendamisele ja ettevõtjate ning haridusasutuste koostöö tihendamisele. Need algatused toetavad ettevõtluspädevuste süstemaatilist ja kvaliteetset arendamist kõikides haridusvaldkondades.

Rahvusvahelised oskused (ingl. *international competencies*) on teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis võimaldab inimestel tõhusalt tegutseda mitmekultuurilises ja globaalses keskkonnas (Oviatt & McDougall, 2005). Need oskused hõlmavad kultuuridevahelist suhtlemist, võõrkeelte valdamist, kohanemisvõimet, kriitilist mõtlemist ning rahvusvaheliste suhete ja globaalsete majandustrendide mõistmist (Deardorff, 2006).

Turismivaldkonnas on rahvusvahelised oskused eriti olulised, kuna teenuste osutamine toimub sageli eri rahvusest klientidele ning ettevõtete eduks on hädavajalik suutlikkus luua ja hallata rahvusvahelisi partnerlussuhteid (Gutkevych *et al.*, 2024). Lisaks on rahvusvahelised oskused seotud ka võimekusega mõista erinevate riikide ärikeskkondi ja regulatsioone, mis võimaldab ettevõtjatel edukalt laieneda välisurgudele ning kohandada oma teenuseid vastavalt erinevate sihtrühmade kultuurilistele eripäradele (Annushkina & Regazzo, 2020).

Globaliseerumise ja digitehnoloogiate arengu tõttu on rahvusvaheliste oskuste tähtsus turismivaldkonnas viimastel aastakümnetel märkimisväärselt kasvanud (Quintela *et al.*, 2024). Rahvusvahelised oskused hõlmavad kultuuridevahelist suhtlemist, võõrkeelte valdamist, kohanemisvõimet erinevates ärikeskkondades ning võrgustike loomise oskust (Richards & Wilson, 2020). Kuna turism on oma olemuselt rahvusvaheline, puutuvad selle valdkonna spetsialistid kokku klientide ja partneritega üle kogu maailma (Gutkevych *et al.*, 2024). Seetõttu peavad nad mõistma erinevaid kultuurilisi eripärasid, et tagada kvaliteetne teenindus ja vältida kultuurilisi konflikte.

Rahvusvahelise kogemuse ja ettevõtlusoskuste omandamine õppeprotsessi käigus võib oluliselt parandada ülikooli lõpetajate konkurentsivõimet (Mileva, 2015). Varasemad uuringud on näidanud, et rahvusvahelistes projektides ja õppereisidel osalenud tudengid arendavad paremini oma kohanemisvõimet, probleemilahendusoskusi ja loovust, mis on turismiettevõtluses hädavajalikud (Haven-Tang & Jones, 2008). Õppereisid pakuvad võimalust omandada praktilisi teadmisi ja kogemusi, mis aitavad tulevastel turismispetsialistidel edukalt töötada mitmekultuurilises keskkonnas ning luua rahvusvahelisi ärisuhteid (Dominguez, 2023). Rahvusvaheline ettevõtlus on protsess, mis ühendab ettevõtlusoskusi ja rahvusvahelist koostööd, luues unikaalseid ärimudeleid (Oviatt & McDougall, 2005). Rahvusvaheliste turgude tundmine ja võrgustike loomine tagab ettevõtte pikaajalise konkurentsivõime.

Rahvusvahelise koostööoskuste arendamist nähakse turismihariduse kriitilise osana (Gutkevych *et al.*, 2024). Globaliseerivas turismisektoris peetakse oluliseks, et spetsialistid suudaksid mõista ja hallata kultuuridevahelisi erinevusi ning luua rahvusvahelisi koostöövõrgustikke (Hains-Wesson & Ji, 2019). Rahvusvaheliste kompetentside arendamisel on tähtsal kohal õppereisid ja vahetusprogrammid, mis pakuvad võimalusi kogeda teisi kultuure ja arendada koostööoskusi (Dredge *et al.*, 2012).

Rahvusvaheline koostöö ja võrgustike loomine on kaasaegses turismihariduses võtmetähtsusega, kuna need avavad uksi uutele õpivõimalustele, teadmiste jagamisele ja kultuuridevahelisele suhtlusele (Zehrer & Raich, 2010). Mitmed uuringud kinnitavad, et rahvusvahelised õppereisid toetavad tudengite suutlikkust mõista erinevaid töökultuure ja arendada väärtuslikke kontakte. Hains-Wesson ja Ji (2019) leidsid, et rahvusvahelised õppereisid aitavad õppijatel luua rahvusvahelisi võrgustikke, mis suurendavad nende konkurentsivõimet tööturul.

Rahvusvaheliste võrgustike arendamine on oluline mitte ainult üliõpilaste, vaid ka õppeasutuste jaoks (Mileva, 2015). Zehrer ja Raich (2010) tõid välja, et rahvusvahelistes koostööprojektides osalevad ülikoolid on edukamad innovaatiliste õpetamismeetodite ja lahenduste juurutamisel. Lisaks võimaldab rahvusvaheline koostöö süvendada üliõpilaste arusaamist globaalsetest sotsiaalsetest ja keskkonnaprobleemidest, aidates neil paremini mõista oma tulevase karjääri mõju globaalsele turismisektorile (Sizoo *et al.*, 2010).

Ettevõtlusoskused ja rahvusvahelised pädevused on turismisektoris kriitilise tähtsusega, kuna need võimaldavad ettevõtjatel kohaneda kiiresti muutuva turuga ning luua innovaatilisi lahendusi. Euroopa Liidu hariduspoliitika rõhutab õpilaste ettevõtlikkuse arendamist kui võtmetegurit majanduskasvu ja konkurentsivõime toetamiseks. Samuti on rahvusvahelised oskused olulised turismiettevõtete jätkusuutlikkuse ja laienemise seisukohalt. Turismiharidus peab valmistama ette tulevasi spetsialiste nii kohalike kui ka globaalsete väljakutsete lahendamiseks ja seetõttu on ettevõtlikkuse arendamine õppeprotsessi lahutamatu osa, mida käsitletakse järgmises alapeatükis.

1.2. Ettevõtlikkuse arendamine turismihariduses

Ettevõtlikkus on üks olulisemaid oskusi, mis toetab tööturul konkurentsivõimelisust ja soodustab majanduskasvu. Ettevõtlikkust defineeritakse kui hoiakut, mida iseloomustavad loovus, innovaatiline mõtlemine, kõrge saavutusvajadus ja võime ideid ellu viia (Sõnaveeb, 2024). See on isikuomaduste ja käitumismustrite kogum, mis soodustab algatusvõimet ja riskijulgust (Gibb, 2002). Seda määratletakse kui võimet ära tunda ja ära kasutada võimalusi, mis võivad viia innovatsiooni ja uute algatusteni (Shane & Venkataraman, 2000). Euroopa Komisjoni (2013) strateegiadokumentides on rõhutatud, et ettevõtlikkuse arendamine peab olema osa haridussüsteemist, aidates õppijatel omandada oskusi, mis on vajalikud nii iseseisva ettevõtlusega alustamiseks kui ka töötamiseks innovatiivsetes organisatsioonides. Ettevõtlikkuse õpe ei valmista ette ainult ettevõtlusega tegelemiseks, kuigi on ettevõtlusõppega tugevas seoses (vt tabel 1).

Tabel 1. Ettevõtlusõppe ja Ettevõtlikkuse õppe erinevused.

Võrdlusaspekt	Ettevõtlusõpe	Ettevõtlikkuse õpe
Fookus	Konkreetsete teadmiste ja oskuste arendamine ettevõtte asutamiseks ja juhtimiseks	Üldiste hoiakute ja oskuste arendamine, mis soodustavad aktiivset ja loovat tegutsemist.
Õppesisu	Äriplaanide koostamine, finantsjuhtimine, turundusstrateegiad, õiguslikud aspektid.	Initsiatiivikus, probleemide lahendamise oskus, koostöövalmidus, vastutustunne.
Eesmärk	Valmistada õppijaid ette ettevõtlusega tegelemiseks ja tulu teenimiseks.	Arendada isiklikku ja sotsiaalset ettevõtlikkust, mis ei piirdu ainult majandustegevusega.

Rakendusala	Peamiselt äri- ja majandusvaldkond.	Laiem – hõlmab isiklikku arengut, haridust, tööturgu ja sotsiaalset ettevõtlust.
Seos ettevõtlusega	Otseselt suunatud ettevõtte loomisele ja juhtimisele.	Võib aidata kaasa ettevõtjaks saamisele, kuid see ei ole ainus eesmärk.

Ettevõtlikkuse õpetamisel kõrghariduses peetakse oluliseks keskenduda praktilistele ja kogemuslikele meetoditele, mis arendavad loovust, riskijulgust ja otsustamisoskust. Vajalikuks peetakse õppe kohandamist igapäevaelu konteksti, pakkudes õppijatele reaalseid väljakutseid ja probleemilahendamise võimalusi. Ettevõtlikkusõppe eesmärgiks nähakse eluliste oskuste arendamist, mis ei piirdu ainult äritegevuse oskusega, vaid hõlmavad ka laiemat elukestva õppe ja karjäärialase eneseteostuse perspektiivi. (Gibb, 2002)

Turismihariduses on ettevõtlikkuse arendamine eriti oluline, kuna sektoris tegutsejad peavad olema loovad, paindlikud ning suutma kiiresti reageerida muutuvatele turutingimustele ja klientide ootustele (Hjalager, 2002). Fayolle ja Gailly (2008) rõhutavad, et edukas ettevõtlusõppe peaks tasakaalustama teooriat ja praktikat, toetudes õppijate varasematele kogemustele ning motivatsioonile. Ettevõtlusõppe programmide tõhususe suurendamiseks rõhutatakse vajadust arvestada õppijate varasemate kogemuste ja motivatsiooniga. Oluliseks peetakse teooria ja praktika tasakaalu, kus praktikale suunatud tegevused aitavad omandada ettevõtluseks vajalikke oskusi (Fayolle & Gailly, 2008).

Maailma Turismiorganisatsiooni (UNWTO) turismihariduse suunised rõhutavad ettevõtlikkuse arendamise olulisust, et vastata turismisektori kiiretele muutustele ja jätkusuutlikkuse väljakutsetele. Erilist rõhku pannakse digitaalse ettevõtluse ja innovatsiooni oskustele, kuna sektori kasvav digitaliseerumine ning tarbijakäitumise muutused eeldavad uusi ärimudeleid ja kiiret kohanemisvõimet. Lisaks toetatakse praktiliste kogemuste integreerimist õppetöösse, et võimaldada õppijatel juba varakult oma ärilisi ideid testida ning töötada välja innovaatilisi lahendusi turismi- ja külalislahkuse sektoris. (UNWTO, 2022)

Mitmed juhtivad ülikoolid on uuendanud oma turismihariduse õppekavasid, et tugevdada ettevõtlikkuse õpetamist ning valmistada üliõpilasi ette muutuva sektori väljakutseteks.

Näiteks CETT Barcelona School of Tourism, Hospitality and Gastronomy on loonud uuenduslikud õppeprogrammid, mis keskenduvad ettevõtlusele ja digitaalsele innovatsioonile turismis. Nende bakalaureuseprogramm „Digital Business and Tourism Innovation“ varustab tudengeid praktiliste oskustega uute ärimudelite loomiseks ja juhtimiseks. (UNWTO, 2022)

Samuti on Šveitsis asuv Glion Institute of Higher Education laiendanud oma õppekava, pakkudes ettevõtlikkusele ja innovatsioonile keskenduvaid õppeaineid. Instituut rakendab mudelit, kus teoreetiline õpe on tasakaalustatud praktiliste kogemustega, võimaldades tudengitel arendada nii äristrateegilisi kui ka juhtimisoskusi. Glioni programmides on esindatud ettevõtluse ja innovatsiooni, kinnisvaraarenduse, finantsjuhtimise ning külalislahkuse juhtimise erialad, mis annavad lõpetajatele vajaliku pädevuse oma ettevõtete loomiseks või juhtimiseks rahvusvahelises turismisektoris. (UNWTO, 2022)

Ettevõtlikkus on turismihariduses oluline komponent, sest need toetavad tööjõuturu vajadustele vastavate paindlike ja loovate spetsialistide kujunemist (Padilla-Delgado, 2024). Hjalager (2002) määratleb ettevõtlusoskused kui oskuste kogumit, mis hõlmab probleemide lahendamist, otsustusvõimet, loovust ja suutlikkust tegutseda kiiresti muutuv keskkonnas, mis on tihedalt seotud ettevõtlikkuse definitsiooniga. Turismitöötajatele ja -ettevõtjatele on see eriti oluline, kuna töö iseloom nõuab sagedast kohanemist ja uuendusmeelsust.

Tribe ja Liburd (2016) toovad oma uurimuses esile, et tõhus turismiharidus peaks olema multidistsiplinaarne ja keskenduma nii akadeemilistele kui ka praktilistele oskustele. Ta rõhutab, et turismiharidus vajab tasakaalu teoreetilise raamistiku ja praktilise rakendatavuse vahel, mis on sageli saavutatud koostöös ülikoolide ja turismiettevõtete vahel. Selline koostöö aitab üliõpilastel mõista turismisektori reaalelulisi vajadusi ja väljakutseid, samas võimaldab neil arendada kriitilist mõtlemist ja analüütilisi oskusi (Cecil & Krohn, 2012).

Lisaks rõhutavad Kim ja Davies (2014) ning Robinson *et al.* (2021), et paljud olemasolevad turismiõppekavad keskenduvad ülekaalukalt teenindusoskustele, samas kui ettevõtlikkuse arendamine jääb tihti tagaplaanile. Selline lähenemine võib olla takistuseks

ettevõtlusaktiivsuse ja innovatsiooni arengule turismisektoris. Ali (2019) näitab oma uurimuses, et üliõpilaste kokkupuude reaaleluliste projektidega aitab parandada nende probleemide lahendamise ja juhtimisoskusi, suurendades samal ajal ka nende enesekindlust ja ettevõtlikkust.

Turismihariduse kvaliteeti tõstetakse läbi struktureeritud õppimise ja juhendamise, mis võimaldab luua sihipäraseid õpikogemusi (Neumann & Nünning, 2012). Selline lähenemine toetab õppijate isiklikku ja professionaalset arengut. Haridusturismi efektiivsuse aluseks peetakse osalejate eesmärkide ja ootuste täpset kaardistamist ning õpetamise ja õppimise integreeritud lähenemist (Weiler & Black, 2015).

Rahvusvahelisel tasandil on Pan, Seow, Shankararaman ja Koh (2021) uurinud, kuidas rahvusvahelised õppereisid toetavad ettevõtlusoskuste arengut. Nende uuringud näitavad, et rahvusvaheline suhtlemine ja kultuuridevaheline kogemus aitavad tudengitel tõsta oma eneseteadlikkust, kohanemisvõimet ja loovust – oskusi, mis on turismisektori edukuse võtmed.

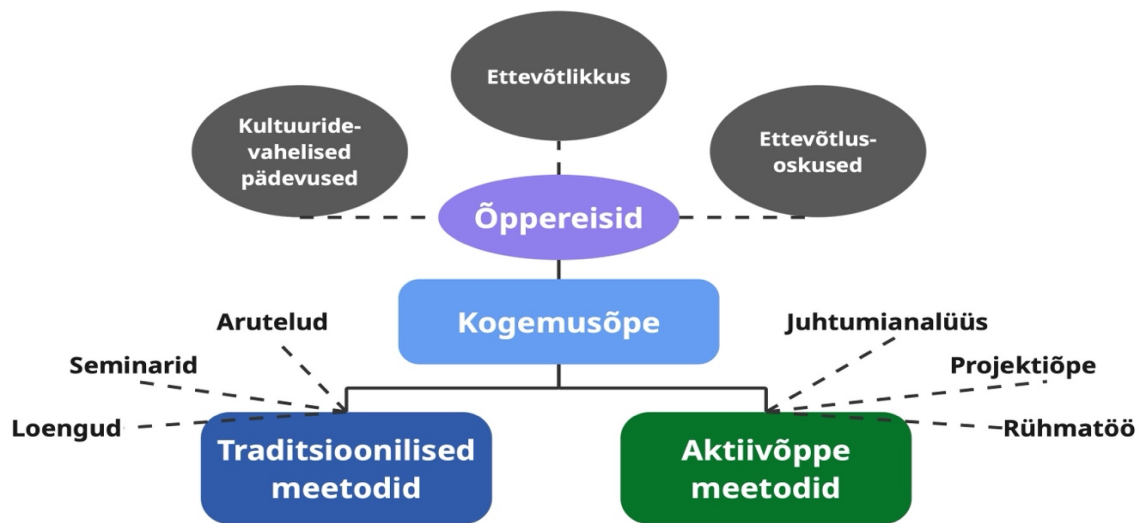
Turismiharidus peab pidevalt kohanema kiiresti muutuva sektori vajadustega, pakkudes lõpetajatele praktilisi oskusi ja teadmisi, mis vastavad tööturu ootustele. Heinsoo (2024) läbiviidud uuring tõi esile vajaduse suurendada praktiliste õppemeetodite, digitaalsete oskuste ja rahvusvaheliste võimaluste osakaalu, rõhutades teooria rakendamist reaalse elu olukordades. See lähenemine aitab tagada nii õppijate professionaalse arengu kui ka turismisektori jätkusuutlikkuse. Lisaks rõhutab Jaani (2024) poolt läbi viidud uuring tegevuspõhise õppemeetodi olulisust, mis toetab üliõpilaste praktilist oskuste omandamist ja valmistab neid ette tulevasteks ettevõtlusvõimalusteks.

Ettevõtluspädevuste arendamine turismihariduses on muutunud keskseks teemaks, kuna see toetab tudengite loovust, kohanemisvõimet ja konkurentsivõimet tööturul. Teooria ja praktika tasakaalustatud ühendamine, rahvusvahelised kogemused ning innovatsioonile suunatud õppekavad aitavad kaasa uute ärimudelite loomisele ja jätkusuutlikkuse edendamisele turismisektoris. Kuna töökeskkond muutub üha enam tehnoloogiapõhiseks ja globaalseks, on oluline, et turismiharidus toetaks ka ettevõtluse ning juhtimisoskuste arengut. Järgmises peatükis käsitletakse, kuidas turismiharidus suudab vastata sektori

muutuvatele nõudmistele ning milliseid innovaatilisi lähenemisviise kasutatakse õppijate ettevalmistamiseks tulevikutööks.

1.3. Õppereis kui praktiline õppemeetod

Õppemeetodid on didaktilised vahendid ja strateegiad, mida kasutatakse teadmiste, oskuste ja hoiakute edasi andmiseks ning õppijate kognitiivse ja praktilise arengu toetamiseks. Need hõlmavad nii traditsioonilisi õpetamismeetodeid, nagu loengud ja seminarid, kui ka aktiivõppe meetodeid, nagu probleemipõhine õpe, kogemusõpe ja praktilised harjutused (Biggs & Tang, 2011). Erinevad õppemeetodid, mida antud peatükk käsitleb on välja toodud joonisel 2 (lk 15). Õppemeetodite valik sõltub õpieesmärkidest, sihtrühmast ja õppekontekstist ning nende efektiivsus on seotud sellega, kuivõrd need toetavad õppijate kaasatust, kriitilist mõtlemist ja reaalsete oskuste omandamist (Dredge *et al.*, 2012).

Joonis 2. Erinevad õppemeetodid turismihariduses ja nende seosed (autori koostatud). Allikad: Hjalager, 2020; Kolb, 1984; Buhalis & Sinarta, 2019; Bacigalupo *et al.*, 2016; Tribe & Liburd, 2016; Biggs & Tang, 2011; Dredge *et al.*, 2012; Pattacini, 2018.

Üks tõhusamaid kogemusõppe meetodeid on aktiivõpe, mis võimaldab õppijatel omandada teadmisi ja oskusi reaalsete kogemuste kaudu. Selle lähenemise üks olulisemaid vorme on õppereisid, mis seovad teoreetilised teadmised praktilise keskkonnaga ning soodustavad iseseisvat mõtlemist ja probleemilahendusoskuste arengut

(Kolb, 1984). Õppereisid võimaldavad õppijatel suhelda valdkonna spetsialistidega, analüüsida reaalseid situatsioone ning reflekteerida oma kogemusi, muutes õppeprotsessi sügavamaks ja elulähedasemaks (Buhalis & Sinarta, 2019).

Turismihariduses mängivad õppereisid eriti olulist rolli, aidates õppijatel arendada kultuuridevahelist pädevust, kohanemisvõimet ja ettevõtlusoskusi (Hjalager, 2020). Pädevusmudelite rakendamine õppereisidel võimaldab struktureerida õppijate arengut, suunates neid teadlikult omandama nii üldiseid kui ka spetsiifilisi oskusi. Näiteks Euroopa Komisjoni EntreComp mudel määratleb ettevõtluspädevuse kui loovust, algatusvõimet ja võimaluste ärakasutamise võimet (Bacigalupo *et al.*, 2016), samas kui turismivaldkonnas keskendutakse teenindusoskustele, kultuuridevahelisele suhtlusele ja kliendikesksele probleemilahendusele (UNWTO, 2022).

Varasemad uuringud kinnitavad õppereiside efektiivsust nii ettevõtlusoskuste kui ka turismivaldkonna professionaalse pädevuse arendamisel. Pan, Seow, Shankararaman ja Koh (2021) leidsid, et rahvusvahelised õppereisid suurendavad õppijate eneseteadlikkust, loovust ja kohanemisvõimet – oskusi, mis on ettevõtluses ja juhtimises olulised. Lisaks rõhutab Tribe ja Liburd (2016), et turismiharidus peaks ühendama teoreetilise õppe praktiliste kogemustega, andes tudengitele võimaluse osaleda reaalsetes projektides ning analüüsida turismiäri toimimist.

Õppereiside väärtus seisneb ka meeskonnatöö ja juhtimisoskuste arendamises. Pattacini (2018) uuris, kuidas traditsioonilisest klassiruumist väljaspool toimuvad tegevused toetavad koostööd ja liidrioskuste arengut. Sellised tegevused nõuavad otsustusvõimet, loovat mõtlemist ja kriitilist analüüsi, mis on olulised ettevõtlusoskuste kujundamisel. Lisaks aitab õppereiside rahvusvaheline dimensioon õppijatel arendada kultuurilist teadlikkust ja globaalset suhtlust, mis on turismisektoris äärmiselt hinnatud (Crossman & Clarke, 2010).

Kolbi (1984) kogemusõppe mudeli kohaselt toimub õppimine tsüklilise protsessina, kus omandatud teadmisi tuleb seostada varasemate kogemustega. Õppereisid järgivad seda põhimõtet, võimaldades õppijatel esmalt kogeda reaalsust, seejärel oma kogemusi analüüsida ning lõpuks saadud teadmisi praktiliselt rakendada. Selline lähenemine

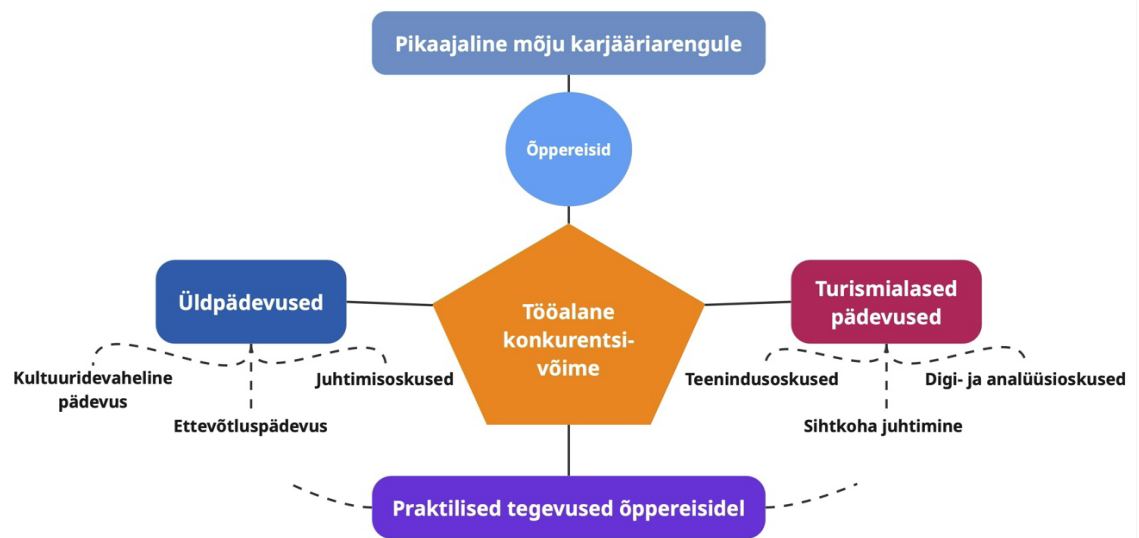
muudab õppimise tõhusamaks ja aitab õppijatel paremini tööturu väljakutseteks valmistuda (Knight, 2012).

Turismihariduses võivad õppereisid varieeruda kohalikest sihtkohtadest rahvusvaheliste ekskursioonideni, pakkudes õppijatele mitmekesiseid võimalusi reaalsete probleemide lahendamiseks ja sihtkohtade juhtimise mõistmiseks (Arcodia *et al.*, 2021). Lisaks sellele toetavad õppereisid emotsionaalset ja sotsiaalset arengut, tugevdades õppijate enesekindlust ja meeskonnatööoskusi (Beames *et al.*, 2011).

Õppereisid pakuvad ka võimalust integreerida digitehnoloogiaid, nagu virtuaalreaalsus ja mobiilirakendused, mis võimaldavad tudengitel analüüsida turismitrende ning simuleerida erinevaid stsenaariume (Zhao *et al.*, 2020). Need võimalused suurendavad õppimise tõhusust ja valmistavad õppijaid ette tuleviku turismisektori vajadusteks. Lisaks toetavad õppereisid elukestvat õpet, pakkudes võimalust pidevaks professionaalseks arenguks ja tööturu nõudmistele vastavaks kohanemiseks (Buhalis & Sinarta, 2019).

Õppereiside korraldamine ja nendel osalemise pikaajaline mõju tudengite oskustele ning karjääriarengule on mitmekülgne ja ulatub kaugemale pelgalt akadeemilistest saavutustest (Sanger *et al.*, 2018). Sellised kogemused võimaldavad üliõpilastel arendada praktilisi oskusi, tõsta enesekindlust ja laiendada oma suhtlusvõrgustikku, mis on kriitilise tähtsusega tööturul edukaks toimetulekuks (Carlisle *et al.*, 2023). Lisaks aitab see kaasa isiklikule arengule, sealhulgas paremale kultuuridevahelisele mõistmisele ja probleemilahendusoskuste täiustumisele (Sembiring, 2023).

Varasemad uuringud on kinnitanud, et õppereisidest saadud kogemused toetavad õpilaste püsivaid oskusi, nagu meeskonnatöö, juhtimine ja kriitiline mõtlemine (Jones & Washko, 2022). McGladdery ja Lubbe (2017) leidsid, et välikogemused turismihariduses annavad üliõpilastele võimaluse arendada juhtimisoskusi ning suurendada oma enesekindlust tööalaselt. Sellised oskused on eriti olulised turismisektoris, kus töötab tihti rahvusvahelisi meeskondi ja tuleb lahendada ootamatuid probleeme (Gutkevych *et al.*, 2024). Järgneval joonisel 3 on kujutatud õppereisidest saadavad pädevused.

Joonis 3. Õppereiside korraldamisest saadavad pädevused (autori koostatud). Allikad: Sanger *et al.*, 2018; Dredge *et al.*, 2012; Ruhanen, 2005; Kushano, 2024; Edu ja Tegu, 2018a; Kim & Davies, 2014; Robinson *et al.*, 2021; Kalandides *et al.*, 2016; Zhao *et al.*, 2020; Mileva, 2015.

Kultuuridevaheline suhtlus on üks olulisemaid õppereisidel omandatavaid oskusi. Vastavalt Kushano (2024) uurimusele aitab rahvusvaheline õppekeskkond arendada tudengite kultuurilist intelligentsust (*CQ*), mis on kaasaegses ärijuhtimises ja turismisektorites äärmiselt hinnatud. *CQ* tõstab töötajate võimet tõhusalt suhelda ja juhtida multikultuurseid meeskondi.

Karjääriarengule avaldab õppereiside korraldamise kogemus pikaajalist mõju ka seetõttu, et see lisab üliõpilaste *CV*-sse praktilisi saavutusi (Dredge *et al.*, 2012). Ruhanen (2005) uuris rahvusvaheliste praktikate ja õppereiside tõhusust ning leidis, et üliõpilased, kes osalesid rahvusvaheliste õppereiside projektides, olid tööturul tunduvalt hinnatumad, kuna nad näitasid paindlikkust, globaalset teadlikkust ja keeleoskust. Lisaks aitab õppereisidel saadud kogemus tõsta konkurentsivõimet, andes neile eelise teiste kandidaatide ees.

Õppereiside käigus tehtavad tegevused aitavad arendada praktilisi oskusi, sealhulgas giiditööd, sihtkoha juhtimist ja ürituste korraldamist (Kalandides *et al.*, 2016). Dredge ja Schott (2016) uurisid, kuidas õppereiside kaudu omandatud oskused aitavad tööturul paremini toime tulla. Nende uuring näitas, et tudengid, kes olid osalenud õppereisidel,

tundsid end enesekindlamalt ja olid paremini valmis keerulisteks olukordadeks, mis tõenäoliselt esinevad turismitööstuses.

Õppemeetodite valik ja rakendamine mõjutavad otseselt õppijate kaasatust, kriitilist mõtlemist ja praktiliste oskuste omandamist. Turismihariduses on kogemusõpe ja õppereisid tõhusad vahendid, mis seovad teoreetilised teadmised reaalse keskkonnaga ning toetavad nii ettevõtlusoskuste kui ka kultuuridevahelise pädevuse arengut. Peatükis toodud uuringud kinnitavad, et õppereisid aitavad üliõpilastel omandada väärtuslikke oskusi, alates meeskonnatööst ja probleemilahendusest kuni juhtimisvõimete ja globaalse teadlikkuseni.

Seega võib järeldada, et õppereisid täidavad turismihariduses mitmekesist ja strateegilist rolli, toetades ühtaegu nii professionaalsete pädevuste kui ka ettevõtluspädevuste kujunemist. Eriti olulisel kohal on siinjuures õppereiside korralduslik pool, kus üliõpilaste aktiivne kaasamine – alates planeerimisest kuni teostuseni – loob eeldused ettevõtlikkuse arenguks. Osalemine õppereiside kavandamises ja elluviimises soodustab võtmeoskuste, nagu algatusvõime, projektijuhtimisvõimekus, probleemilahendusoskus ning meeskonnatöö arendamist. Need vastavad otseselt Euroopa Komisjoni EntreComp ettevõtluspädevuste raamistikus esitatud kompetentsidele (Bacigalupo *et al.*, 2016). Kokkuvõtvalt võib väita, et õppereise võib käsitleda mitte ainult kui kogemusõppe tõhusaid vahendeid, vaid ka kui ettevõtlikkust arendavaid platvorme, mis aitavad valmistada õppijaid ette kompleksseks ja pidevalt muutuva turismisektori tööeluks. Järgnevas empiirilises osas analüüsitakse Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismieriala üliõpilaste kogemusi ja arvamusi õppereiside rollist nende professionaalses ning isiklikus arengus, tuues esile nii mõju tööalase konkurentsivõimele kui ka hariduslikele eesmärkidele. Lisaks kasutatakse analüüsis ning järelduste ja ettepanekute koostamisel ekspertarvamusi.

2. UURING TARTU ÜLIKOOLI PÄRNU KOLLEDŽI TURISMIÕPPEKAVAL ÕPPIVATE ÜLIÕPILASTE ÕPPEREISIDEST SAADUD ETTEVÕTLUSPÄDEVUSTEST

2.1. Pärnu kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse õppekava tutvustus ning ülevaade uuringumetoodikast ja -protsessist

Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse õppekava pakub tudengitele võimaluse omandada majandusteadmised ning praktilised oskused edukaks karjääriks turismialal. Õppekava koosneb üheksast moodulist, mis hõlmavad nii üldisi sotsiaal- ja majandusteaduste aluseid kui ka turismiteenuste arendamist ja organisatsioonide juhtimist. Lisaks pakub õppekava mitmeid valikaineid ning spetsialiseerumisvõimalusi, võimaldades üliõpilastel kujundada oma õpingud vastavalt karjäärieesmärkidele. Õppetöö keskendub praktilistele õppevormidele, sealhulgas juhtumianalüüsidele ja turismiorganisatsioonides läbiviidavatele praktikatele, mis annavad väärtusliku töökogemuse ning arendavad kliendikeskset mõtteviisi ja meeskonnatööoskusi. (Tartu Ülikool Pärnu kolledž, 2025a)

Praktikakorraldus on oluline osa õppekavast ning selle eesmärk on aidata tudengitel kinnistada ja rakendada teoreetilisi teadmisi reaalses töökeskkonnas. Kokku kuulub õppekavasse 30 EAP mahus praktikaid, millest esimesi on võimalik sooritada ka välismaal. Praktikate läbimisega arendatakse teenindusmõtteviisi ning saadakse kogemusi turismiorganisatsioonide toimimisest, strateegilisest planeerimisest, juhtimisest ja turundusest. Praktikate käigus omandavad tudengid analüüsi- ja probleemilahendusoskused, oskuse planeerida ning hinnata oma õpitegevust ning rakendada teadmispõhist ja loovat lähenemist organisatsioonilistele väljakutsetele. (Tartu Ülikool Pärnu kolledž, 2025b)

Teenindusorganisatsiooni praktika keskendub klienditeenindusoskuste süvendamisele ning teenindusprotsesside mõistmisele. Üliõpilased analüüsivad praktikakoha toimimist, kliendirühmi ning teenindusprotsesside kvaliteeti, hindavad organisatsiooni teeninduskultuuri ja rakendavad omandatud teadmisi reaalses tööolukorras. Praktika käigus pööratakse tähelepanu teenindusväärtustele, probleemide lahendamisele ning kliendikogemuse parendamisele. Turismiorganisatsiooni praktika seevastu keskendub tootearendusele ja turundusele, kus tudengid analüüsivad praktikakoha tegevusstrateegiaid, konkurentsikeskkonda ning töötavad välja organisatsiooni väärtuspakkumise. Praktikate jooksul omandatud kogemused võimaldavad lõpetajatel asuda tööle nii era- kui avalikus sektoris turismi- ja hotellindusettevõtetes. (Tartu Ülikooli Pärnu kolledž, 2025a)

Aastal 2024 kolledžis läbi viidud uuring tõi esile vajaduse täiustada ettevõtluseriala õppekava, et see vastaks paremini vilistlaste ootustele ja ettevõtlusmaastiku muutuvatele nõudmistele (Eksi, 2024). Selgus, et oluline on rakendada õpitud teooriat praktiliselt, kaasates õppemeetoditesse elulisi tööülesandeid, rollimänge, ettevõtlusprogramme ja külalislektoreid. Lisaks soovitatakse suurendada praktikaorganisatsioonide valikut ja tihendada koostööd tööandjate ning erialatühendustega, et luua õppijakeskne ja praktiline hariduskeskkond. Kuna ettevõtlusõpe on ka turismieriala õppekava üheks osaks, siis on nimetatud vajadused olulised ka turismi- ja hotelliettevõtluses. Ka kolledži turismiosakonna üliõpilane on oma lõputöös välja toonud selle, et turismiharidus peab pidevalt kohanema sektori muutuvate vajadustega, rõhutades praktiliste õppemeetodite, digitaalsete oskuste ja rahvusvaheliste võimaluste tähtsust (Heinsoo, 2024).

Senine praktikakorraldus keskendub tööks vajalike oskuste arengule, kuid jätab vähese rõhuasetuse ettevõtluspädevuste arendamisele. Ettevõtlust käsitlevad ained keskenduvad teoreetilistele teadmistele, ega paku ühtegi praktilist väljundit. Reisikorralduse õppeaine raames saavad üliõpilased koostada teoreetilise reisikava, kuid puudub protsessi praktiline väljund (Tartu Ülikooli Pärnu kolledž, 2025a). TÜPK-is (Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis) ei ole varasemalt läbi viidud uuringut, mille põhjal soovitakse uurida õppereiside integreerimise võimalusi õppekavasse, et toetada üliõpilaste ettevõtluspädevuste arengut.

Lõputöö eesmärgi täitmiseks ja uurimisküsimusele vastuse leidmiseks viidi läbi uuring, millega koguti andmeid Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismiõppekaval õppivate päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste ootuste ja õpikogemuste kohta. Kogutud andmetele tuginedes tehti järeldused ja esitati ettepanekud õppekava arendamiseks. Uurimisküsimusele vastuse leidmiseks viidi läbi mitmeid uurimismeetodeid, mis on kokkuvõtvalt esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Uurimismeetodid

Uurimismeetod	Infoallikas/ valim	Aeg	Tulemus	Küsimuste allikad
Kvantitatiivne andmekogumismeetod - veebipõhine ankeetküsitlus	TÜPK-i turismiõppe üliõpilased	märts 2025	Ülevaade üliõpilaste õppereiside korralduse kogemusest ja ettevõtlus-pädevustest	Dredge <i>et al.</i> , 2012; Kushano, 2024; Sanger <i>et al.</i> , 2018; Euroopa Parlament, 2017; Haven-Tang & Jones, 2008;
Kvalitatiivne andmekogumismeetod - intervjuud õppetöö ja praktika spetsialistidega	TÜPK-i õppetöö ja praktika korralduse spetsialistid	aprill 2025	Arusaam õppekava tugevustest ja arenguvõimalustest praktikate ning erialaste kogemuste osas	Pattacini, 2018; Fernandes <i>et al.</i> , 2017; Deardorff, 2006; Kolb, 1984; Sanger <i>et al.</i> , 2018; UNWTO, 2022; Edu & Tegu, 2018b

Uuringu läbiviimiseks kasutati kombineeritud meetodit, mis sisaldab nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset andmekogumismeetodit. Kvalitatiivne uurimus keskendub andmete kogumisele, mis annab tervikliku ülevaate uuritavatest nähtustest intervjuude näol. Kvantitatiivne uurimus seevastu toetub neutraalsetele ja mõõdetavatele andmetele, kasutades struktureeritud küsitlusi ning statistilisi analüüsimeetodeid. (Takona, 2023)

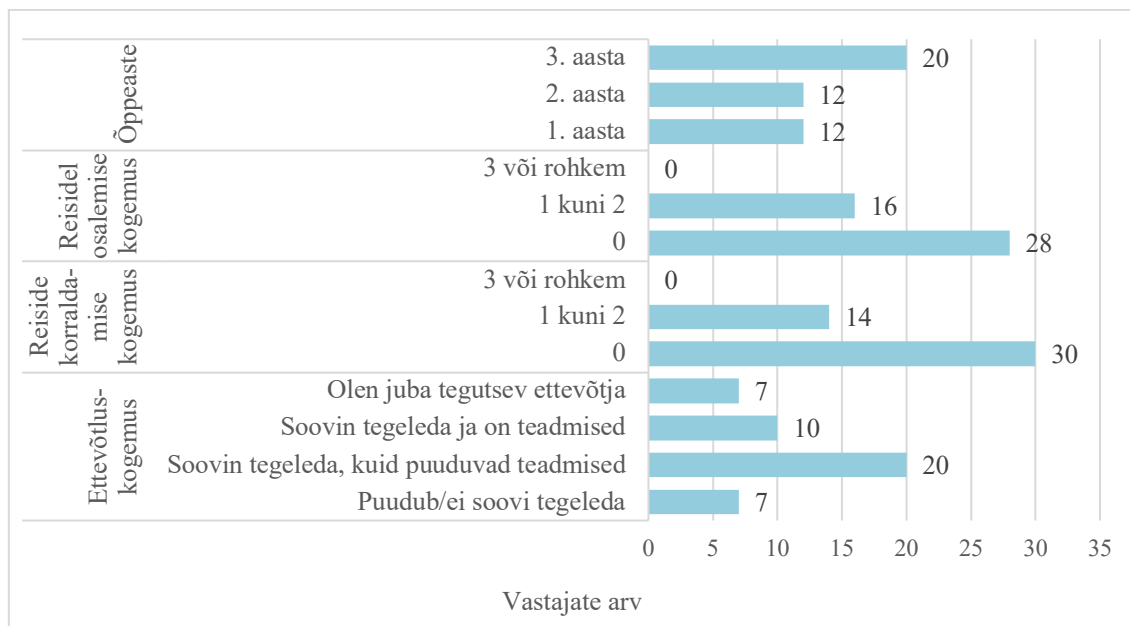
Tabel 3. Intervjuude ülevaade

	Intervjueeritava ametinimetus	Intervjuu aeg	Intervjuu kestus	Toimumise koht
1	Turismi- ja hotelliettevõtluse programmijuht	10.04.2025	53 minutit	Teams'i keskkond
2	Turismiosakonna praktikaspetsialist	14.04.2025	58 minutit	Zoomi keskkond
3	Ettevõtlusosakonna praktikaspetsialist	28.04.2025	78 minutit	Zoomi keskkond

Kvalitatiivsete meetoditena viidi läbi ekspertintervjuud, mis toimusid ajavahemikus 10.04.–28.04.25 veebi teel ning mis salvestati ja traskribeeriti (vt tabel 3). Vestlustes kasutati poolstruktureeritud ja avatud küsimusi. See meetod aitas määratleda õppereiside rolli ja kasulikkust, samuti tuua välja parendusettepanekuid tulevaste õppereiside korraldamiseks (Bowen, 2009). Intervjuud valdkonna ekspertidega keskendusid suuresti õppekava tugevuste ning arenguvõimaluste väljaselgitamisele, eelkõige praktikate ning erialase kogemuse kontekstis. Intervjueeritavate väljavalimisel kasutati eesmärgipärast valikut (Ahmad & Wilkins, 2024). Valiti välja intervjueeritavad, kes oskasid pakkuda kõige rohkem teavet uuritava teema kohta. Intervjuude analüüsiks kasutati sisuanalüüsi meetodit, st sarnased teemad koondati ja kodeeriti (vt lisa 3 ja 4).

Kvantitatiivse uurimismeetodina kasutati veebipõhist ankeetküsitlust, mis viidi läbi UT LimeSurvey keskkonnas, perioodil 22.03.–31.03.2025. Ankeetküsitlus on laialdaselt kasutatud uuringumeetod, kuna see võimaldab saada suure hulga inimeste sisendit lühikese ajaga (Passmore *et al.*, 2002). Küsitluse eesmärgiks oli saada ülevaade üliõpilaste õppereiside kogemustest ja ettevõtluspädevustest ootustest ning nende omavahelisest seosest. Ankeedis oli 20 küsimust (vt lisa 1), millest enamik olid suletud valikvastustega, samas oli ka üks avatud vastus. Küsimuste vastuste olulisemad võrdlused on uuringu tulemuste peatükis välja toodud kirjalikult ja ka virnlintdiagrammidel, kus on välja toodud vastajate arv, vastuste keskmised väärtused ning värvid, mis tähistavad protsentuaalset jaotust. Kuna vastajate arv jäi alla 100 üliõpilase, siis ei rõhutata tekstis protsente, vaid nende eesmärk on lugajale paremini visualiseerida vastuste jaotusi.

Kvantitatiivse uuringu üldkogumi moodustasid Pärnu kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse päeva- ja sessioonõppe üliõpilased (N=158, seisuga mai 2025). Valimi koostamisel kaasati kõik kursused, et saada ülevaade õppekava hetkeseisust ja arendusvajadustest eri õpinguetappidel. See tagas laiema esindatuse ja võimaldas analüüsida erinevate töökogemuste ja õppetaustaga üliõpilaste ootusi. Usaldusvääruse tagamiseks arvutati MaCorr süsteemis minimaalne vajalik vastajate arv (n=100), et tulemusi saaks üldistada (MaCorr Research, 2025). Küsitlus saadeti kõigi kolme õppeastme päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste ülikooli meiliaadressidele ning vastuseid tuli kokku 44 (vt joonis 4), mis teeb valimivea suuruseks 12,6%.

Joonis 4. Ankeetküsitluse vastajate jaotus õppeastme, reisidel osalemise kogemuse, reise korraldamise kogemuse ja ettevõtluskogemuse järgi (n=44).

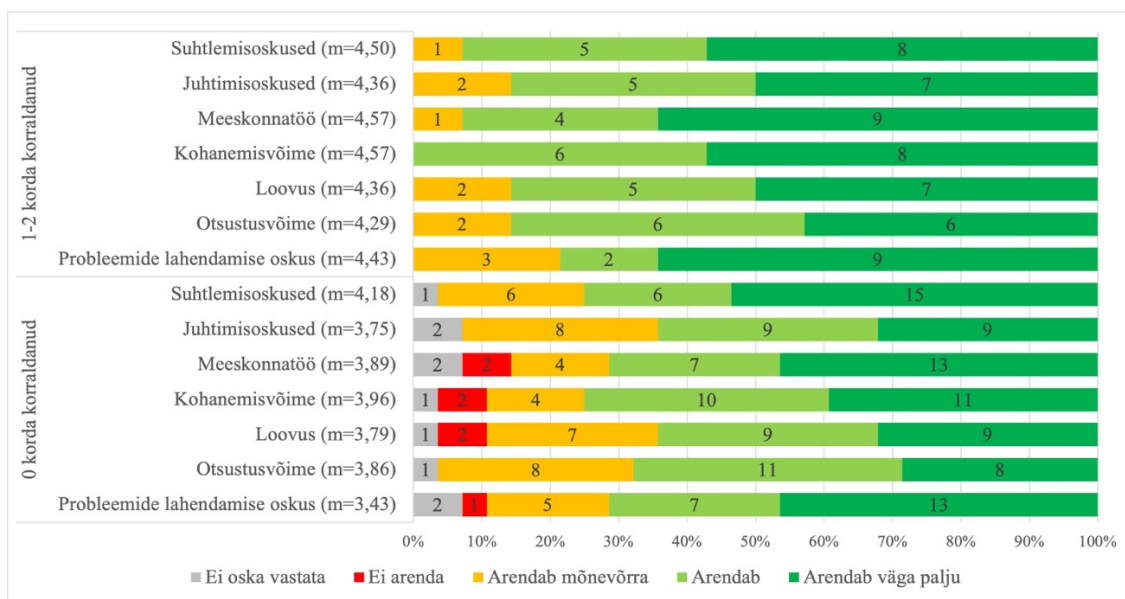
Uuringus läbiviidud üliõpilaste ettevõtluspädevuste analüüsi sisendiks on Edu ja Tegu (2018a & 2018b) ettevõtluspädevuste mudel ja kõrghariduse ettevõtlusõppe baasmoodul, mis pakub raamistikku ettevõtlusega seotud õppekavade arendamiseks vastavalt sektori vajadustele. Mudeli rakendamine võimaldab täpsustada õppekava struktuuri ning täiustada praktilisi ja teoreetilisi õppemeetodeid, tagades seeläbi kvaliteetse ja asjakohase hariduse turismivaldkonnas. Antud uuringus toetab see ka õppereiside vajalikkuse hindamist.

Ankeetküsitluse analüüs võimaldab hinnata, kas rahvusvahelistel õppereisidel osalemise või nende korraldamise sagedus mõjutab hinnanguid erinevatele pädevustele ja õppereiside mõjule. Eraldi hinnatakse ka ettevõtluskogemuse olemasolu või selle puudumise vastuste erinevust. Andmete töötledused ja keskmiste arvutused teostati programmis Excel. Järgnevas peatükis võrreldakse omavahel eelnevalt nimetatud gruppide vastajate hulki ja vastuste keskmisi väärtusi. Kirjeldatud hindamismeetod aitab analüüsida õppereiside mõju ja vajalikkust ning vastata uurimisküsimusele. Lisaks avab ekspertintervjuude sisuanalüüs vaate sellele, kuidas üliõpilaste osalemine ja kaasalöömine rahvusvaheliste õppereiside korralduses toetab mitmete pädevuste arengut.

2.2. Uuringu tulemused

Esimese ja teise kursuse üliõpilaste seas oli vastanuid võrdselt (vt joonis 4, lk 23). Kõige rohkem vastajaid oli kolmandalt kursuselt ($n=20$). Enamik vastajatest pole rahvusvahelistel õppereisidel osalenud (MO – mitte osalenud), kuid mõned (16 vastanut) on siiski üks kuni kaks korda osalenud (O – osalenud). Reaside korraldamise kogemuse poolest on vastused sarnased. Suurem osa vastajatest ei ole õppereise korraldanud (MK – mitte korraldanud, $n=30$), mis viitab sellele, et õppereise korraldamine on pigem haruldane kogemus. Enamus vastajatest (30 inimest) tunneb huvi ka ettevõtluse vastu, kuid nende hulgas enamikul on kas teadmiste puudus või nad alles alustavad.

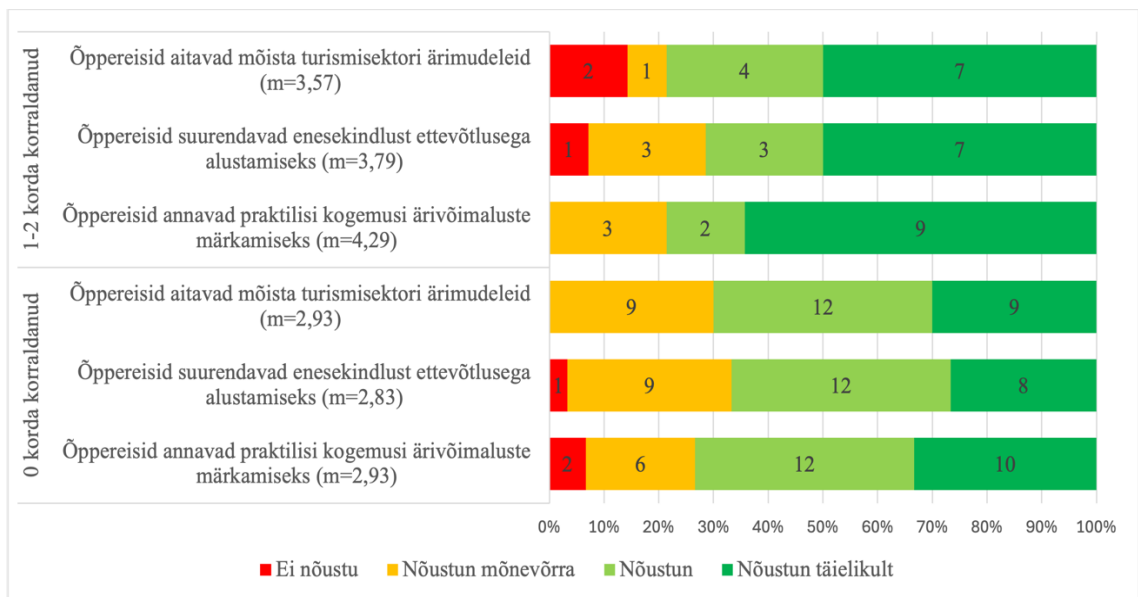
Ankeetküsitluse vastajad, kes on õppereise korraldamises osalenud (K – korraldanud, $n=14$), hindavad kõrgemalt pädevuste arengut võrreldes MK grupiga ($n=30$) (vt joonis 5). Sarnane trend joonistub ka O ($n=16$) ja MO vastajate ($n=28$) vahel. Nii O ($m=4,63$) kui ka K grupi vastajate hulgas on kõrgeimad keskmised meeskonnatööl ja kohanemisvõimel. Madalaim hinnang nendes gruppides oli otsustusvõime osas (O puhul $m=4,19$). Seevastu MO ja MK grupi vastajate hulgas olid kõik keskmised hinnangud madalamad. Kõrgeim keskmine nendes gruppides oli suhtlemisoskustel ($m=4,18$), järgnevad kohanemisvõime ($m=3,96$) ja meeskonnatöö ($m=3,89$). Nendes gruppides esineb ka "ei arenda" ja "ei oska vastata" vastuseid, mida O ja K vastajate gruppides pole.

Joonis 5. Õppereisi kogemusest saadavate oskuste hinnangute võrdlus, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

Intervjuudest ilmneb, et rahvusvahelised õppereisid ei toimi pelgalt passiivse kogemusena, vaid sisaldavad sageli aktiivset planeerimist, otsustamist ja vastutuse võtmist, mis on olulised just juhtimis- ja probleemilahendusoskuste kujunemisel (vt lisa 3). Nii programmijuht kui ka praktikaspetsialistid kinnitavad, et rahvusvahelised õppereisid on tavaliselt korraldatud kolledži poolt, kuid ressursside puudumise tõttu toimub neid pigem harva ja vastavasisulist statistikat ei ole peetud, kuid alates aastast 2024 on planeeritud korraldada aastas üliõpilastele vähemalt üks välisreis.

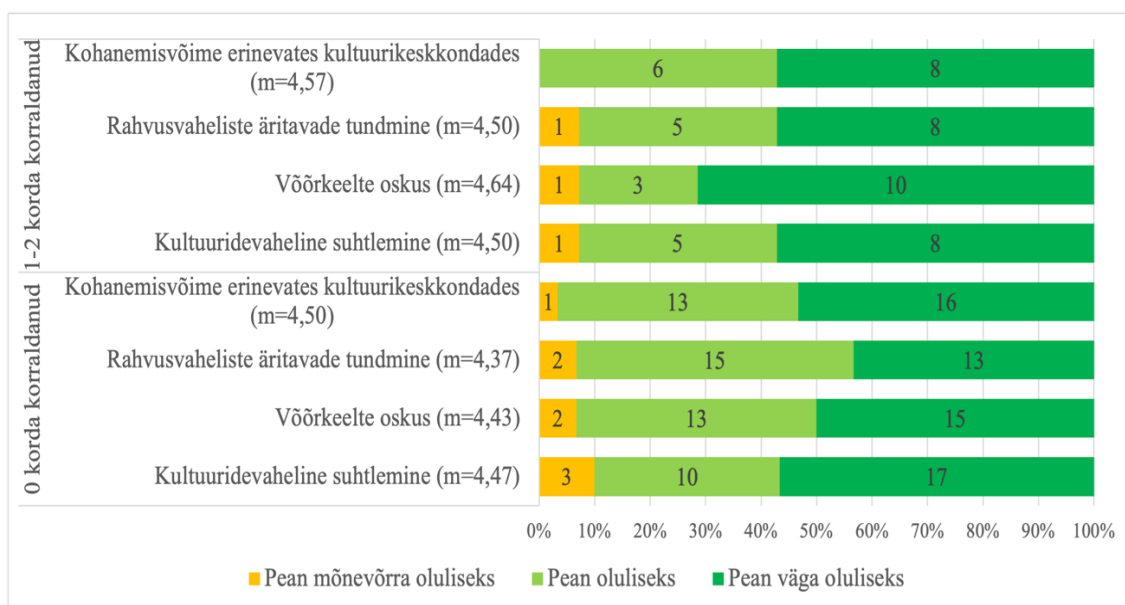
Aasta 2024 sügissemestril korraldas kolledž uutele üliõpilastele turismiteenuste aine raames kolme päevase õppereisi Leetu. Programmijuhi sõnul oli see hea viis uuel kursusel omavahel tutvuda ning luua juba õpitud ainega reaaleluline seos. Reisi näiteid, kus oleks korraldusprotsessis osalenud ka üliõpilased, nii programmijuhi kui ka praktikaspetsialisti sõnul eriti tuua ei ole. Hiljutine silmapaistev näide on aasta 2024 kevadsemestrilt, kui reisikorralduse õppeaine üliõpilased koostasid aine raames teoreetilise reisikava Tšehhi, mis viidi ellu ka päris elus.

Joonis 6. Õppereiside mõju hinnangud vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

Õppereisidest saadavat mõju hindavad K grupi üliõpilased kõrgemalt, kui MK vastajad (vt joonis 6). Sarnaselt K vastajate hulgas, on O vastajatel (m=4,13) kõrgeimad keskmised ärivõimaluste märkamise osas. Ka MO ja MK vastajate seas oli antud vastus kõrgeima väärtusega (mõlemas m=2,93), samas kui antud gruppides on kõik keskmised väärtused

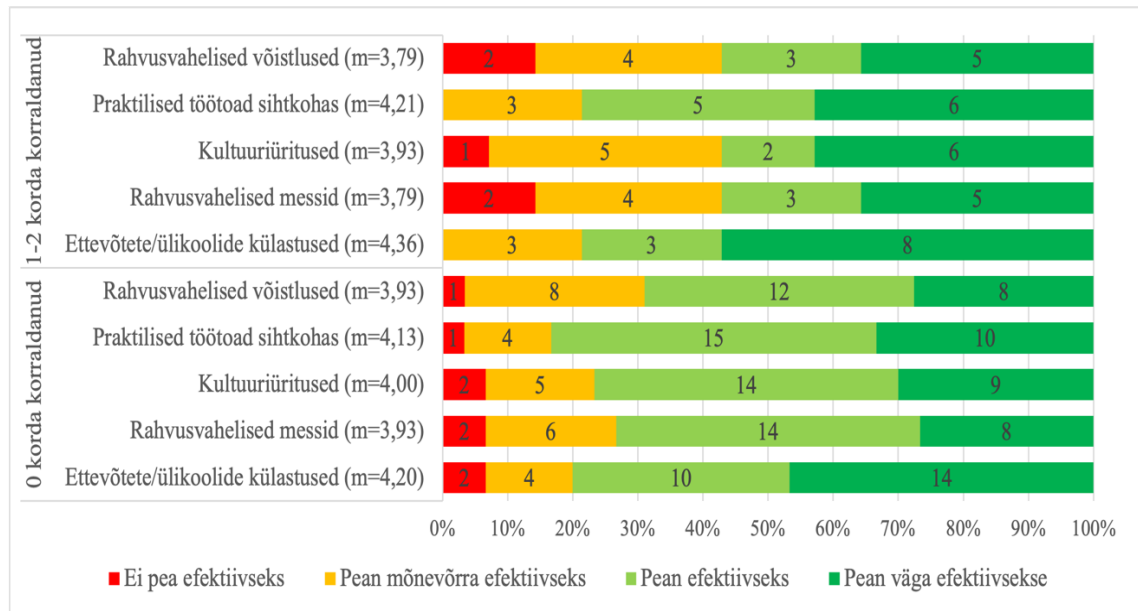
üldiselt madalamad. "Nõustun täielikult" vastuste osakaal on K (n=9) ja O (n=10) gruppides kõrgeim praktiliste kogemuste andmisel, samas kui MO ja MK gruppides esineb rohkem "nõustun mõnevõrra" vastuseid, eriti turismisektori ärimudelite mõistmise ja enesekindluse ettevõtlusega alustamise puhul (kõik n=9). Turismiosakonna praktikaspetsialist mainis, et õppereisidel osalenud üliõpilased paistavad tavaliselt silma aktiivsematena ka muudes projektides. Ettevõtlusosakonna praktikaspetsialist lisas, et üliõpilastele korraldatud ettevõtete külastused on alati väga palju kasu toonud ja aidanud luua reaalelulisi seoseid õpituga.

Joonis 7. Rahvusvaheliste oskuste olulisuse hinnang turismisektoris vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

Rahvusvaheliste oskuste olulisust hindasid K (vt joonis 7) ja O üliõpilased keskmiselt kõrgemalt, kui MK ning MO vastajad. Näiteks hinnati kõrgemalt võõrkeelte oskust (O väärtus m=4,69 vs MO väärtus m=4,39) ja kultuuridevahelist suhtlemist (O väärtus m=4,56 vs MO väärtus m=4,43). Kõrgemalt oli hinnatud ka kohanemisvõime (O puhul m=4,56 vs MO m=4,50) ja äritavade tundmine (O m=4,44 vs MO m=4,39). Lisaks rõhutas programmijuht, et kolledž julgustab rahvusvahelistes programmides osalemist, sest see annab võimaluse laiendada oma suhtlusvõrgustikku. Turismiosakonna praktikaspetsialisti sõnul on rahvusvaheliste oskuste arendamine eriala õppes tähtsal kohal ning üliõpilaste seas on populaarne kasutada Erasmus õpirände võimalusi ning ka käia tööpraktikal mõnes välismaises turismiettevõttes. Ettevõtlus osakonna

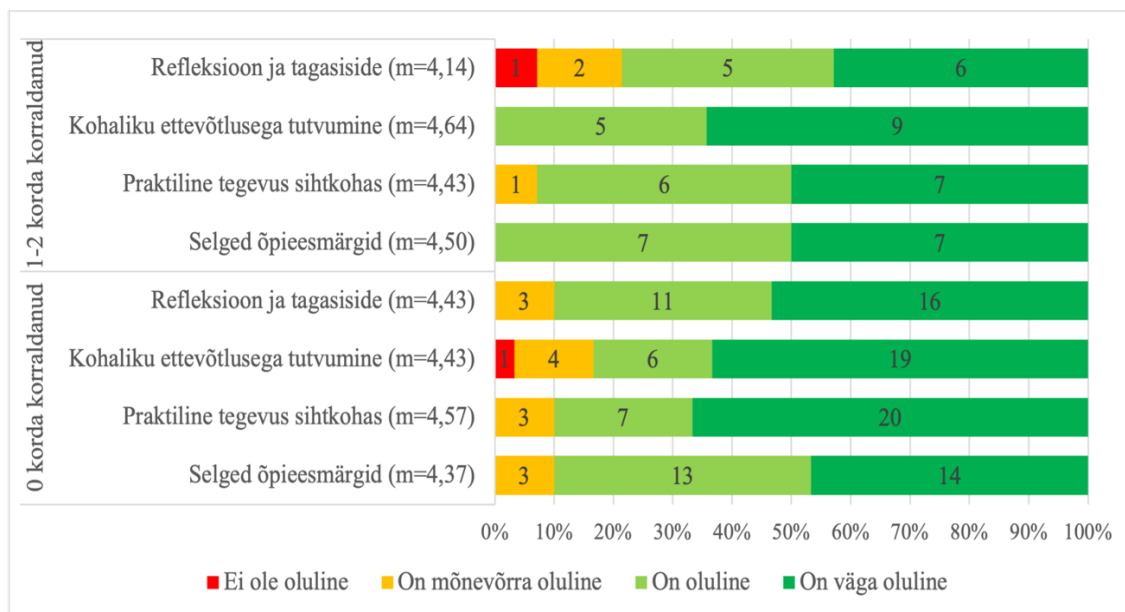
praktikaspetsialist lisab, et ettevõtlus ja projektijuhtimise eriala ei ole siamaani olnud kuigi rahvusvahelise suunitlusega. Praktikate ja projektide pakkumised on enamjaolt siseriiklikud.

Joonis 8. Õppereisi vormide efektiivsuse hinnang vastavalt reisikorralduse kogemusele (m – vastuste keskmised väärtused).

Tulemused toovad esile ka õppereiside eri tegevusvormide hinnangute erisused (vt joonis 8). K ja O gruppide üliõpilased hindavad kõige kõrgemalt ettevõtete/ülikoolide külastusi ja praktilisi töötöad sihtkohas (O vastavalt m=4,38 ja m=4,31), võrreldes MK ja MO vastajatega (MO vastavalt m=4,18 ja m=4,07). Õppereisi ajal kultuuriüritustel osalemise efektiivsust hindasid K ja O vastajad madalamalt, kui MK ja MO üliõpilased (O vastavalt m=3,94 vs MO m=4,00). Üsna sarnased hinnangud olid rahvusvaheliste võistluste (O m=3,69 vs MO m=3,93) ja messide (O m=3,88 vs MO m=3,89) efektiivsuses.

Turismiosakonna praktikaspetsialist lisab, et partnerülikoolide külastamine on üks populaarsemaid välisreisi viise. Antud viis on tihtipeale ka nõue, kui kasutada mõnda rahastusfondi reisikulude katteks. Turismiosakonnas on üliõpilastel ka võimalus panna oma teadmised proovile ning avardada oma erialast tutvusringkonda rahvusvahelisel turismiharidust andvate ülikoolide vahelisel võistlusel, mida iga-aastaselt ka kasutatakse. Ettevõtlusosakonna praktikaspetsialist lisab, et ettevõtluse või projektijuhtimisega seotud võistlust neil ei ole, seega on antud õppereisi vorm iseloomulik turismiharidusele.

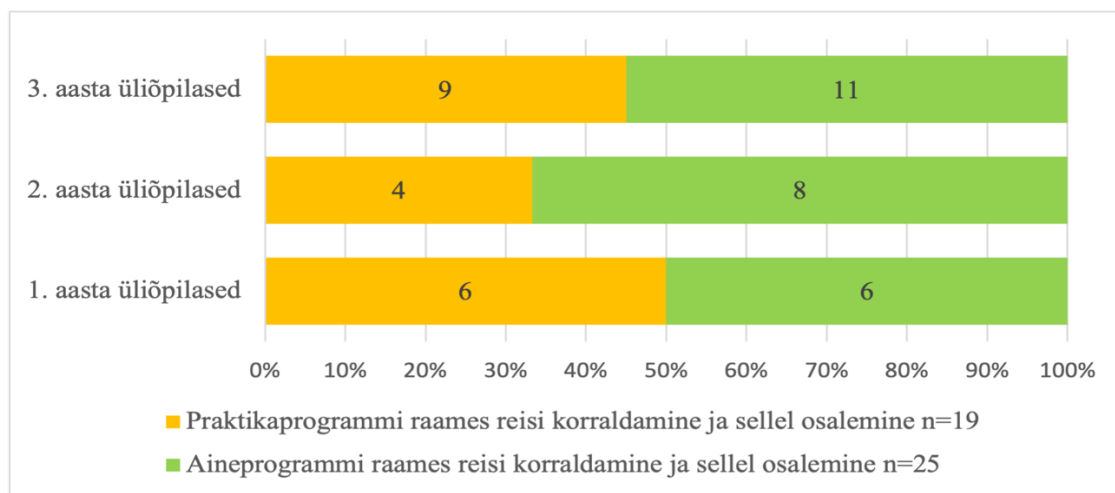

Joonis 9. Eri tegurite olulisuse hinnang õppereiside korralduses vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

Õppereiside pedagoogiliste aspektide efektiivsuse hinnangus olid võrreldavate gruppide vahel küllaltki sarnased vastused, kuigi erinevusi siiski esines (vt joonis 9). O ja K grupi vastajad pidasid kõige olulisemaks kohaliku ettevõtlusega tutvumist (O m=4,69 vs MO m=4,39), samas kui MO ja MK vastajate seas oli kõige kõrgemalt hinnatud praktilise tegevuse olemasolu sihtkohas (MO m=4,54 vs O m=4,50). Silmapaistev erinevus esines refleksiooni ja tagasiside vajalikkuse hinnangutes, kus MO (m=4,46) ja MK grupi üliõpilased hindasid nende vajalikkust kõrgemalt kui MK ning MO (m=4,13) vastajad. Turismiosakonna programmijuhi sõnul on õppereiside puhul siiski oluline panna paika selged õpieesmärgid, mis aitaksid õpitud teooria siduda praktilise kogemusega. Turismiosakonna praktikaspetsialisti hinnangul oleks hea mõte teha koostööprojekte avaliku- ja erasektori vahel, mis võib edukalt sisaldada ka reisikorraldust mõnele asutusele, sest see tooks väärtust nii üliõpilasele kui ka koostöö-organisatsioonile.

Viisides, kuidas õppereise võiks integreerida õppekavasse, jäid vastajad suuresti eri arvamustele (vt joonis 10). Üliõpilased hindavad kõrgelt mõtet lisada reisi korraldamine ja sellel osalemine nii praktika- kui ka aineprogrammi osaks, kuid vastajate seas oli populaarseim siiski aineprogrammi variant. Praktikaspetsialisti hinnangul on kõige lihtsam viis lisada praktiline reisikorraldamise võimalus antud reisikorralduse õppeaine osaks. Lisaks selgub vestlusest programmijuhiga, et kolledžis kaalutakse ideed teha

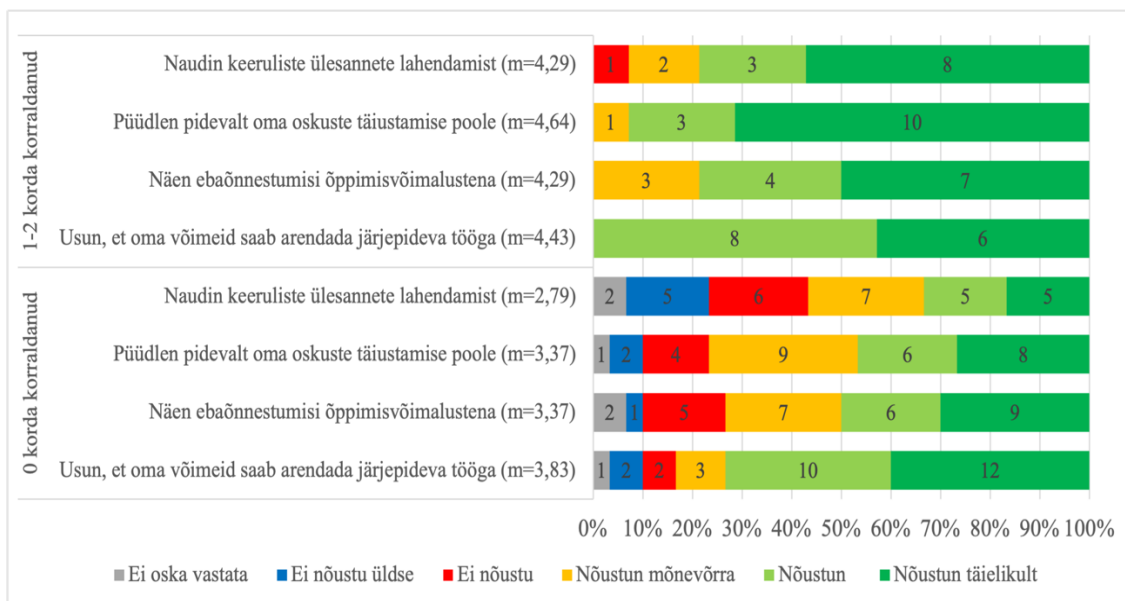
praegune praktikasüsteem paindlikumaks, andes laialdase töökogemusega üliõpilastele võimaluse teha praktikaraames mõni neile uudsemat väärtust andev projekt. Nii programmi juhi kui ka praktikaspetsialisti hinnangul sobiks selleks hästi ka reisi korraldamine ning sellel osalemine.

Joonis 10. Üliõpilaste reisikorralduses osalemise eelistused õppeastmete järgi.

Ettevõtluspädevuste hinnangutes ilmnisid selged erinevused kõikides kategooriates. Enesearenguga seotud väidete puhul selgus, et O ($m=4,63$) ja K grupi (vt joonis 11) üliõpilased püüdleval rohkem oma oskuste täiustamise poole, kui MO ($m=3,29$) ning MK vastajad. Kõige madalamalt hindasid O ($m=4,13$) ja K üliõpilased keeruliste ülesannete nautimise oskust, mis oli MO ($m=2,75$) ning MK vastajate seas samuti kõige madalamate väärtustega tulemus. Kui K vastajate grupis hinnati tugevamalt oskust arendada oma võimeid järjepideva tööga, siis O vastajate hulgas oli see üks madalamaid hinnanguid ($m=4,19$). MO grupi vastajad hindasid madalamalt ebaõnnestumiste nägemist õppimisvõimalusena ($m=3,36$), kui O üliõpilased ($m=4,19$).

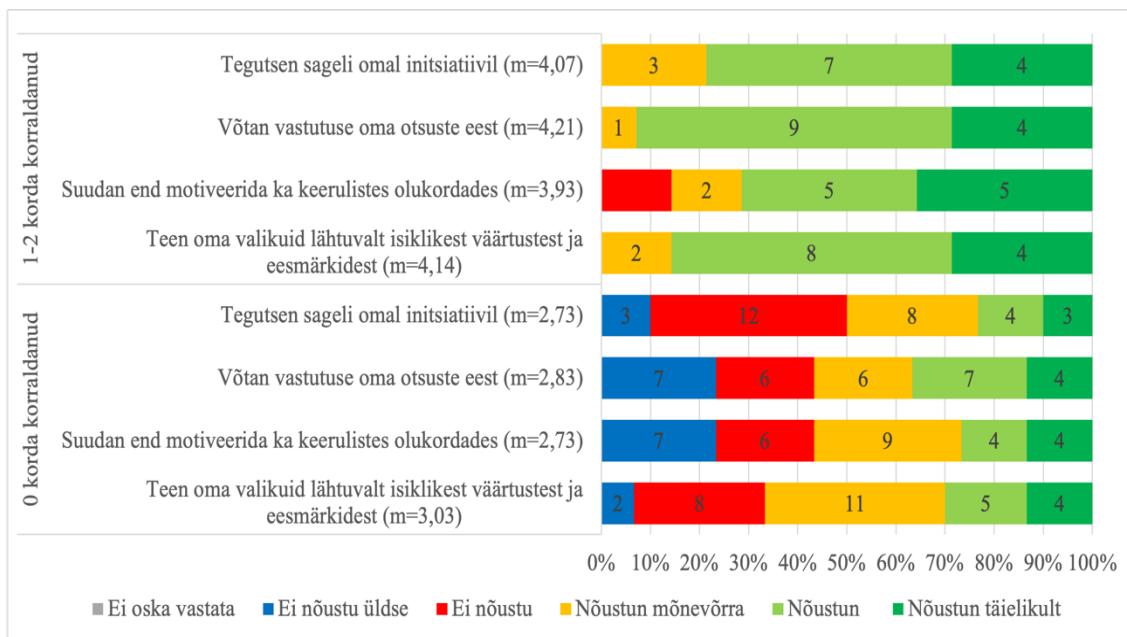
Isikliku motivatsiooniga seotud hinnanguid võrreldes on näha, et O ja K üliõpilased teevad rohkem oma valikuid lähtuvalt isiklikest väärtustest ja eesmärkidest ning võtavad tihedamini vastutuse oma otsuste eest (vt joonis 12), võrreldes MO ja MK grupi üliõpilastega (O vastavalt $m=4,19$ ja $m=4,18$ vs MO $m=2,93$ ja $m=2,75$). Lisaks suudavad O ja K üliõpilased paremini end motiveerida ka keerulistes olukordades ning tegutsevad sageli omal initsiivil, võrreldes MO ja MK vastajatega (O vastavalt $m=3,93$ ja $m=3,94$ vs MO $m=2,64$ ja $m=2,71$).

Joonis 11. Enesearenguga seotud väidete hinnangud vastavalt õppereiside korralduskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

Emotsioonidega toimetulekus näitavad O ja K grupi üliõpilased kõrgemaid tulemusi, kui MO ning MK üliõpilased (vt joonis 22, lisa 2). Kõige kõrgemalt hindavad O ja K üliõpilased oma oskust säilitada rahu pingelistes olukordades ning oskust teadvustada ja juhtida oma emotsioone (O vastavalt $m=4,25$ ja $m=4,19$ vs MO $m=2,57$ ja $m=2,46$). Neil on nähtavalt kõrgemad tulemused ka toimetulekus tagasilöökide ja pettumustega ning suudavad end motiveerida ka negatiivsete emotsioonide korral (O vastavalt $m=4,13$ ja $m=3,81$ vs MO $m=2,46$ ja $m=2,36$).

Loovuse kategoorias oli kõige kõrgem tulemus K grupi üliõpilaste seas väite "naudin uute ideede genereerimist" puhul (vt joonis 18, lisa 2). Antud väide oli kõrge tulemusega ka O vastajate hulgas ($m=4,44$), kuid madalam MO ($m=2,54$) ja MK üliõpilaste puhul. Lisaks K üliõpilaste kõrgemale loovuse tasemele, näitasid sarnast trendi ka O üliõpilased. Nad oskavad rohkem näha võimalusi seal, kus teised näevad probleeme ($m=4,13$), suudavad tihedamini mõelda alternatiivseid lahendusi ($m=4,22$) ja pakuvad tihti välja uudseid ideid ($m=3,81$). Võrreldes neid tulemusi MO üliõpilaste vastustega, siis sarnaselt MK üliõpilaste vastustele, olid ka neil antud teemades madalamad tulemused (vastavalt $m=2,54$, $m=2,21$ ja $m=2,39$).

Joonis 12. Isikliku motivatsiooniga seotud väidete hinnangud vastavalt õppereiside korralduskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

K grupi üliõpilased näitasid kõrgemat tulemust igas probleemilahendusega seotud väites, sealhulgas suutlikuses näha probleemide erinevaid tahke (vt joonis 20, lisa 2). Sarnast trendi näitasid ka O vastajad (m=4,13), võrreldes MO (m=2,54) grupiga. Plaanide koostamises ja nende järgimises on samuti kõrgemad vastused just K üliõpilastel (vt joonis 20, lisa 2). Ka O grupi vastajad seavad endale rohkem selgeid eesmärke (m=4,00) ja jälgivad regulaarselt oma plaanide elluviimist (m=3,50), võrreldes MO üliõpilastega (vastavalt m=2,68 ja m=2,25).

Vaadates koostöö ja suhtlusoskustega seotud aspekte, siis K vastajate seas olid kõige kõrgemad tulemused teiste inimeste arvamuste ja vajadustega arvestamise osas (vt joonis 23 ja 24, lisa 2). Sarnaselt kõrgeid tulemusi olid antud teemades ka O vastajate seas (m=4,50), võrreldes MO vastajatega (m=2,57). Suurem keskmiste väärtuste vahe esines näiteks ka suutlikuses kohendada oma suhtlemisstiili vastavalt olukorrale (O vastavalt m=4,31 vs MO m=2,82).

Praktiliste ettevõtlusalaste oskuste hinnangud olid K ja MK üliõpilaste seas võrdsemad (vt joonis 28 ja 30, lisa 2). Suuremad erisused jätkusid O ja MO üliõpilaste võrdluses. Näiteks hindavad O üliõpilased tunduvalt kõrgemalt oma oskust hinnata äriideede

teostatavust ($m=3,88$) ja oskust tuvastada potentsiaalseid ärivõimalusi ($m=4,06$), võrreldes MO grupiga (vastavalt $m=1,93$ ja $m=2,11$). Lisaks, sarnaselt K vastajatega, mõistavad O üliõpilased paremini finantsriskide olemust ($m=3,75$), oskavad koostada eelarvet ($m=3,88$) ja mõistavad põhilis finantsnäitajaid ($m=3,75$), võrreldes MO grupiga (vastavalt $m=1,96$, $m=2,21$ ja $m=2,46$).

Kõige kõrgemad tulemused ilmnesisid tegutsevate ettevõtjate seas. Nende ettevõtluuspädevused olid kõigis vaadeldud kategooriates kõrgemad. Enesearengus (nt oskuste arendamine $m=5,86$), emotsioonidega toimetulekus (nt rahu säilitamine pingsituatsioonis $m=5,71$) ja loovuses (nt ideede genereerimine $m=5,86$) saavutati eriti kõrged keskmised. Sarnane trend ilmnis probleemilahenduses ja planeerimises, kusjuures ettevõtjad eristusid ka suhtlemis- ja koostööoskustes (nt veenev eneseväljendus ja teadmiste jagamine $m=5,71$).

2.3. Järeldused ja arendusettepanekud

Empiirilise uuringu tulemused kinnitavad, et õppereisid täidavad turismihariduses olulist rolli, pakkudes õppijatele võimalusi praktiliste oskuste omandamiseks, kultuuridevahelise pädevuse arendamiseks ning ettevõtlikkuse kujunemiseks. Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismieriala üliõpilaste kogemused näitavad, et õppereisid on tõhusaks platvormiks nii isiklikus kui ka professionaalses arengus – alates enesekindluse kasvust kuni tööalase konkurentsivõime suurenemiseni. Eriti rõhutatakse õppereiside planeerimise ja elluviimise protsessis osalemise olulisust, mis arendab juhtimisoskusi, koostöövõimet ning algatusmeelsust.

Uuringust selgus, et rahvusvahelised õppereisid mängivad olulist rolli üliõpilaste ettevõtlu- ja rahvusvaheliste kompetentside arendamisel. Enamus vastanutest kinnitasid, et õppereisid suurendasid nende arusaama turismivaldkonna globaalsetest suundumustest ning paljud tõid esile rahvusvahelise suhtlemise oskuste kasvu. Need tulemused toetavad kogemusõppe teooriat, mille kohaselt õppimine toimub neljas etapis: vahetu kogemus, selle üle mõtlemine, üldistuste kujundamine ja õpitu rakendamine (Kolb, 1984). Õppereisid võimaldavad tugevaid kogemuslikke aluseid, kuid uuring viitab vajadusele tugevdada järgmisi etappe – eriti refleksiooni ja eesmärgistamist.

Intervjuud toovad selgelt esile, et üliõpilaste aktiivne kaasamine reiside korraldusse on seni olnud pigem erand kui süsteemne praktika. Küsitluse vastused kinnitasid, et üliõpilaste omaalgatuslikke reise on vähe – tuuakse välja üksikjuhtumeid, nagu näiteks Tšehhi reis, kus üliõpilased ise vastutasid korralduse eest. Sellised kogemused on olnud positiivsed ning tõestavad, et üliõpilased suudavad ja soovivad selliseid väljakutseid võtta, kuid süsteemne toetus ning korduvpraktika puuduvad. Uuringu tulemused toetavad ka teoorias välja toodud õppereiside rakendamise olulisust turismihariduses, vastavalt aktiivõppe teooriale, suurendades õppijate kaasatust, refleksioonivõimet ja probleemilahendusoskust (Biggs & Tang, 2011; Dredge *et al.*, 2012). Lisaks on uuringus näha, et õppereisid toetavad Euroopa Komisjoni EntreComp ettevõtluspädevuste raamistikus esitatud võtmekompetentside kujunemist, nagu algatusvõime, loovus, koostöö ja väärtuspõhine tegutsemine (Bacigalupo *et al.*, 2016).

Reisikorralduse aine potentsiaal ja praktilisus ilmnes olulise teemana. Ankeetküsitluste vastustes ja intervjuus rõhutati, et reisikorralduse aine pakub suurepärasest võimalust siduda teoreetiline õpe praktilise kogemusega. Vastajad märkisid, et sellise aine raames võiks õppereis muutuda loogiliseks ja ootuspäraseks lahenduseks, mitte pelgalt teoreetiliseks ülesandeks paberil. Lisaks toodi esile, et praktika alternatiivina võiks reiside korraldus sobida neile üliõpilastele, kel on juba laialdane töökogemus või kelle huvid on seotud ettevõtluse ja projektijuhtimisega.

Rahastusvõimalused osutusid üheks peamiseks takistuseks. Vestlused ekspertidega viitasid sellele, et üliõpilased on teadlikud olemasolevatest rahastusmehhanismidest. Näiteks Erasmus programm, valdkondlikud arengufondid ja kooli osaline toetus esimese kursuse reisidele, kuid need ei ole alati piisavad või kõigile kättesaadavad. Intervjuudest selgus ka, et otsused sõltuvad sageli konkreetsetest inimestest, nende motivatsioonist ja koormusest, mitte pikemaajalisest strateegiast.

Õppereiside integreerimine õppekavasse tõusis esile kui võtmettepanek süsteemsuse loomiseks. Akeetküsitlusest selgus, et üliõpilased hindaksid kõrgelt nii õppeaine kui ka praktikaprogrammi raames reiside korraldamise võimalust. Intervjuudes pakuti lahendusena välja konkreetsete ainete, näiteks reisikorralduse aine, sidumine praktilise reisiga ning ka praktikaprogrammi paindlikumaks muutmisest. See muudaks õppereisi osaks üliõpilase akadeemilisest teekonnast, mitte juhuslikuks lisaks. Samuti märgiti, et

mitme aine koostöö (nt ettevõtlusalaste ainetega) avardab võimalusi ja süvendab õpikogemust.

Organisatoorsed ja logistilised väljakutsed ilmnesis sagedaste märksõnadena. Ankeedi ja intervjuude põhjal on selge, et hetkel puudub süsteemne planeerimine – reisi toimumine sõltub suuresti õppejõu või kolledži töötajate isiklikust initsiatiivist ja logistikast. Samuti ei ole alati võimalik mitut reisi samal ajal korraldada ning see tekitab ebavõrdsust erinevate kursuste vahel. Õppereiside väärtus õppimise seisukohalt peegeldub selgelt vastajate hinnangutes. Need üliõpilased, kes on õppereisidest osa võtnud, tunnevad, et nende ettevõtlusoskused, loovus ja analüütiline mõtlemine on paranenud. Samuti rõhutati refleksiooni tähtsust – oluline ei ole ainult reis ise, vaid ka sellele järgnev eneseanalüüs ja teadmiste kinnistamine.

Uuring toetab ka teooriat, et ettevõtlikkust toetavad õppemeetodid peavad olema praktilised, kogemuslikud ja siduma õpitut igapäevaelu probleemidega (Fayolle & Gailly, 2008). Üliõpilaste võimalus osaleda rahvusvahelistel õppereisidel korraldamises toetab teooria osas välja toodud väiteid, et töötamine reaalsete projektidega suurendab nende ettevõtluskompetentse ja enesekindlust (Pan *et al.*, 2021; Ali, 2019). Samuti rõhutasid intervjuueeritud turismihariduse ekspertide hinnangud tegevuspõhise õppe ning rahvusvahelise kogemuse rolli ettevõtlusoskuste kujunemisel, toetades Jaani (2024) ja Heinsoo (2024) järeldusi.

Käesoleva töö tulemustest ilmneb, et õppereisidel on oluline roll turismi- ja hotelliettevõtluse üliõpilaste ettevõtluspädevuste arendamisel. Ettevõtluspädevus, nagu seda määratleb teoorias välja toodud EntreComp raamistik, hõlmab muuhulgas loovust, algatusvõimet, koostööoskusi, sihipärast tegutsemist ja võimaluste äratundmist (Bacigalupo *et al.*, 2016). Uuringutulemused näitavad, et just praktilised ja sihipäraselt kavandatud õppereisid – kus üliõpilased saavad vastutust korralduslike ja sisuliste ülesannete eest – toetavad nende pädevuste arengut.

Näiteks õppereisi kavandamine alates marsruudi koostamisest kuni partneritega suhtlemiseni võimaldab üliõpilastel arendada algatusvõimet, meeskonnatööd ja vastutustunnet. Reflektiivsed tegevused pärast reisi, nagu arutelud ja raportid, aitavad mõtestada kogemusi ja tugevdada õppimist. Samuti pakuvad rahvusvahelised praktikad

võimalusi kultuuridevahelise suhtluse, probleemilahendamise ja paindlikkuse arendamiseks – oskused, mis on olulised nii turismisektoris kui ettevõtluses laiemalt (UNWTO, 2022; Pan *et al.*, 2021).

Käesoleva töö tulemustest ilmneb, et õppereisidel on oluline roll turismi- ja hotelliettevõtluse üliõpilaste ettevõtluspädevuste arendamisel. Ettevõtluspädevus, nagu seda määratleb teoorias välja toodud EntreComp raamistik, hõlmab muuhulgas loovust, algatusvõimet, koostööoskusi, sihipärast tegutsemist ja võimaluste äratundmist (Bacigalupo *et al.*, 2016). Uuringutulemused näitavad, et just praktilised ja sihipäraselt kavandatud õppereisid – kus üliõpilased saavad vastutust korralduslike ja sisuliste ülesannete eest – toetavad nende pädevuste arengut.

Näiteks õppereisi kavandamine alates marsruudi koostamisest kuni partneritega suhtlemiseni võimaldab üliõpilastel arendada algatusvõimet, meeskonnatööd ja vastutustunnet. Reflektiivsed tegevused pärast reisi, nagu arutelud ja raportid, aitavad mõtestada kogemusi ja tugevdada õppimist. Samuti pakuvad rahvusvahelised praktikad võimalusi kultuuridevahelise suhtluse, probleemilahendamise ja paindlikkuse arendamiseks – oskused, mis on olulised nii turismisektoris kui ettevõtluses laiemalt (UNWTO, 2022; Pan *et al.*, 2021).

Ankeetküsitluse tulemused osutavad selgele vajadusele strateegilisema ja süsteemsema lähenemise järele rahvusvaheliste õppereiside integreerimisel turismiharidusse. Sellest lähtuvalt on töö autor koostanud järgnevad arendussoovitused tabelis 4, mis toetavad ka ettevõtluspädevuste arengut. Arendussoovitused on suunatud TÜPK-i turismi- ja hotelliettevõtluse eriala arenduseks, kuid ettepanekuid võib laiendada ka ettevõtluserialale või kasutada kahe osakonna vahelise koostöö suurendamiseks.

Tabel 4. Arendussoovitused

Arendusettepanek	Arendatav ettevõtluspädevus (EntreComp alusel)
Integreerida õppereisi reisirakenduse ainesse, kus üliõpilased planeerivad ja viivad ise ellu õppereisi.	Algatusvõime, loovus, planeerimisoskus, koostöö.
Teha praktikaprogramm paindlikumaks, võimaldades korraldada ja osaleda reisil teenindusorganisatsiooni praktika asemel.	Kohanemisvõime, võimaluste äratundmine, ettevõtlik mõtlemine.

Leida või luua mitmetasandilised rahastusvõimalused, näiteks projektipõhised või sihtotstarbelised toetused ning teha koostööd ettevõtlus ja projektijuhtimise õppekavaga.	Võrgustumine, suhtlus, inspiratsioon tegutsemiseks.
Arendada välja koostöövormid avaliku ja erasektori vahel, kus tudengid panustavad marsruutide või turismilahenduste loomisesse.	Kliendikeskne probleemilahendus, väärtuspakkumise loomine, kriitiline mõtlemine.
Edendada reflektiivset õppimist ja analüüsi õppereiside järgselt.	Eneseteadlikkus, analüüsivõime, õppimisvõime.

Selline lähenemine tugevdaks mitte ainult üliõpilaste praktilisi oskusi ja enesekindlust, vaid aitaks kaasa ka õppekava terviklikkusele ja vastavusele turismiettevõtluse valdkonna vajadustega.

Empiirilised ja teoreetilised allikad koos viitavad sellele, et õppereisid ei ole üksnes õppekava rikastav lisand, vaid strateegiline pedagoogiline vahend, millel on laiaulatuslik mõju õppija pädevuste kujunemisele. Nende mõju ulatub kaugemale akadeemilisest kontekstist, toetades elukestvat õpet, rahvusvahelist töövalmidust ja paindlikkust muutavas turismitööstuses (Carlisle *et al.*, 2023; Ruhanen, 2005; Gutkevych *et al.*, 2024). Seega on õppereisid mitte ainult kogemusõppe tõhusad rakendused, vaid ka võimekad ettevõtlus- ja juhtimispädevuste arendamise platvormid, mis valmistavad õppijaid ette kompleksseteks väljakutseteks globaalses turismisektoris.

KOKKUVÕTE

Käesolevas lõputöös uuriti õppereiside potentsiaali Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismi- ja hotelliettevõtluse õppekava kontekstis, eesmärgiga teha arendusettepanekuid. Selleks selgitati välja, kuidas rahvusvahelised õppereisid saavad toetada tudengite praktiliste ettevõtlusoskuste ja rahvusvaheliste pädevuste arengut. Töö lähtus aktuaalsest probleemist turismihariduses – vajadusest tasakaalustada teoreetiline õpe praktiliste kogemustega, et valmistada lõpetajaid paremini ette kiiresti muutuva ja rahvusvahelise turismiettevõtluse jaoks.

Teoreetilises osas kirjeldati ettevõtlikkuse, rahvusvahelistumise ja kogemusõppe kontseptsioone, rõhutades ettevõtlikkuse kui ülekantava pädevuse olulisust turismisektoris. Empiiriline uurimus tugines kombineeritud meetodile, mis hõlmas ankeetküsitlust turismiüliõpilaste seas ning ekspertintervjuusid programmitjuhi ja praktikaspetsialistidega.

Uuringu tulemused kinnitavad, et õppereisid on tõhusad vahendid ettevõtlus- ja rahvusvaheliste pädevuste arendamisel, toetades tudengite enesekindlust, algatusvõimet ja kultuuridevahelist suhtlusoskust. Eraldi tõsteti esile tudengite aktiivse osaluse väärtust reise kavandamises ja läbiviimises, mis soodustas juhtimis- ja koostööoskuste arengut. Samas ilmnes vajadus süsteemsema lähenemise järele, sealhulgas õppereiside parema integreerimise järele õppekavasse, paindlikuma praktikakorralduse ning rahastusvõimaluste mitmekesistamise kaudu.

Uuringu põhjal koostatud arendusettepanekud hõlmavad reisikorralduse aine sidumist praktilise õppereisiga, praktikaprogrammi paindlikumaks muutmist, mitmetasandiliste rahastusmehhanismide loomist ning reflektiivse õppimise tugevdamist. Need ettepanekud aitavad kaasa õppekava ajakohastamisele ja selle vastavusse viimisele turismivaldkonna tööjõu- ning ettevõtlusvajadustega. Antud uuring hõlmas ainult ühe

eriala ja kõrgkooli üliõpilasi, kuid edasised uuringud võiksid hõlmata ka kooli teisi erialasid või kõrgkoole, kus pakutakse turismiõpet.

Töö väärtus seisneb selle praktilises rakendatavuses Tartu Ülikooli Pärnu kolledži turismihariduse arendamisel, kuna toob esile, kuidas õppereiside käsitlemine mitte pelgalt rikastava lisandina, vaid sihipärase õppemeetodina toetab elukestvat õpet, rahvusvahelist konkurentsivõimet ja innovatsiooni. Seetõttu pakub töö olulist sisendit õppekava arendamiseks ning kinnitab, et õppereisid on tõhusad tööriistad kaasaegse, ettevõtlikku ja rahvusvahelist hoiakut kandva turismispetsialisti kujundamisel. Tulevikus oleks soovitatav läbi viia veelgi põhjalikumad uuringud, mis süvendaksid arusaama õppereiside pedagoogilisest väärtusest turismiettevõtluse valdkonnas.

VIIDATUD ALLIKAD

- Abduvakhobova , U. Y. (2020). Education in Tourism Industry: Challenges and Opportunities. *Indonesian Journal of Law and Economics Review*, 6, 10.21070/ijler.2020.V6.472. DOI: 10.21070/ijler.2020.V6.472
- Ahmad, M., & Wilkins, S. (2024). Purposive sampling in qualitative research: A framework for the entire journey. *Quality & Quantity*. DOI: 10.1007/s11135-024-02022-5
- Ali, S., S. (2019). Problem Based Learning: A Student-Centered Approach. *English Language Teaching*. Vol. 12, No. 5; 2019. DOI: 10.5539/elt.v12n5p73
- Annushkina, O.E., Regazzo, A. (2020). Is Your Business Reaching Its Full Scale on Global Markets?. In: *The Art of Going Global*. Palgrave Macmillan, Cham. DOI: 10.1007/978-3-030-21044-1_1
- Arcodia, C., Abreu Novais, M., Cavlek, N., & Humpe, A. (2021). Educational tourism and experiential learning: Students' perceptions of field trips. *Tourism Review*, 76(1), 241-254. DOI 10.1108/TR-05-2019-0155
- Bacigalupo, M., Kamylylis, P., Punie, Y., Van den Brande, G. (2016). EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework. *Luxembourg: Publication Office of the European Union*; EUR 27939 EN. DOI:10.2791/593884.
- Beames, S., Higgins, P., & Nicol, R. (2011). Learning outside the classroom: Theory and guidelines for practice. *Routledge*. DOI: 10.4324/9780203816011
- Biggs, J., & Tang, C. (2011). Train-the-trainers: Implementing outcomes-based teaching and learning in Malaysian higher education. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*, 8, 1-19. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1137298.pdf>
- Booth, P., Chaperon, S., A., Kennel, J., S. & Morrison, A., M. (2020). Entrepreneurship in island contexts: A systematic review of the tourism and hospitality literature. *International Journal of Hospitality Management* 85. DOI: 10.1016/j.ijhm.2019.102438

- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. DOI: 10.3316/QRJ0902027
- Buhalis, D., & Sinarta, Y. (2019). Real-time co-creation and oneness service: lessons from tourism and hospitality. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 36(5), 563-582. DOI: 10.1080/10548408.2019.1592059
- Carlisle, S., Ivanov, S. & Espeso, M., P. (2023). Delivering the European Skills Agenda: the importance of social skills for a sustainable tourism and hospitality industry. *Tourism & Management Studies*, 19(3), 2023, 23-40. DOI: 10.18089/tms.2023.190302
- Cecil, A., & Krohn, B. (2012). The process of developing a competency-based academic curriculum in tourism management. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 12(2), 129-145. DOI: 10.1080/15313220.2011.624417
- Chapman, J., A. & Genevieve, L. (2006). The competency model of hospitality service: why it doesn't deliver. *International Journal of Contemporary Hospitality Management Vol. 18 No. 1*, pp. 78-88. DOI 10.1108/09596110610642000
- Chen, M., Pei, T., Jeronen, E., Wang, Z. & Xu, L. (2022). Teaching and Learning Methods for Promoting Sustainability in Tourism Education. *Sustainability* 2022, 14, 14592. DOI: 10.3390/su142114592
- Crossman, J. E., & Clarke, M. (2010). International experience and graduate employability: Stakeholder perceptions on the connection. *Higher Education*, 59(5), 599-613. DOI: 10.1007/s10734-009-9268-z
- Dominguez Picart, G., Fornells Herrera, A., Ferreras-Garcia, R., & Sales-Zaguirre, J. (2023). Discover, Reflect, and Live. A Tailored, Active, and Transversal Learning Approach to Develop Relevant Hospitality Competencies. *Journal of Hospitality & Tourism Education*. DOI: 10.1080/10963758.2023.2200004
- Deardorff, D. K. (2006). "Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization." *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241–266.
- Dredge, D., Benckendorff, P., Day, M., Gross, M. J., Walo, M., Weeks, P., & Whitelaw, P. (2012). The philosophic practitioner and the curriculum space. *Annals of Tourism Research*, 39(4), 2154–2176. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2012.07.017>

- Dredge, D., & Schott, C. (2016). Academic agency and leadership in tourism higher education. In *The Tourism Education Futures Initiative* (pp. 36-60). *Routledge*.
- Edu & Tegu. Ettevõtlusõppe programm. (2018a). *Ettevõtluspädevuse mudel*.
<https://ettevotlusope.edu.ee/ettevotluspadevuse-mudel/>
- Edu & Tegu. Ettevõtlusõppe programm. (2018b). *Kõrghariduse ettevõtlusõppe baasmoodul*. <https://ettevotlusope.edu.ee/korghariduse-moodulid-2/ettevotlusoppe-baasmoodul/>
- European Commission. (2020). *EntreComp: The European Entrepreneurship Competence Framework*. *Publications Office of the European Union*.
- Eksi, M. (2024). Tartu Ülikooli Pärnu kolledži ettevõtluseriala vilistlaste ettevõtluspädevuste tööalane rakendamine. [Lõputöö, Tartu Ülikool, Pärnu kolledž]. DSpace. <https://hdl.handle.net/10062/99998>
- Fayolle, A., & Gailly, B. (2008). From craft to science: Teaching models and learning processes in entrepreneurship education. *Journal of European Industrial Training*, 32(7), 569–593. <https://doi.org/10.1108/03090590810899838>
- Fernandes, S., Regueiro, A., Magalhães, M., Dinis-Carvalho, J., & Costa-Lobo, C. (2017). Developing transferrable skills through entrepreneurship projects: Student's experiences and challenges. In *11th Annual International Technology, Education and Development Conference INTED2017 Proceedings, Valencia, Spain, 6th-8th March 2017* (pp. 935-945). Disponível no Repositório UPT, <http://hdl.handle.net/11328/1776>
- Gibb, A. (2002). Creating Conducive Environments for Learning and Entrepreneurship: Living with, Dealing with, Creating and Enjoying Uncertainty and Complexity. *Industry and Higher Education*, 16(3), 135–148.
<https://doi.org/10.5367/000000002101296234>
- Gutkevych, S., Sydorenko, P., & Pasternak, I. (2024). THEORETICAL BASIS OF EDUCATIONAL TOURISM: INTERNATIONAL ASPECT. *Baltic Journal of Economic Studies*, 10(3), 137–147. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-3-137-147>
- Hall, C. M., & Gössling, S. (2019). Sharing versus collaborative economy: how to align ICT developments and the SDGs in tourism? *Journal of sustainable tourism*. 2019, VOL. 27, NO. 1, 74–96. <https://doi.org/10.1080/09669582.2018.1560455>

- Hains-Wesson, R. & Ji, K. (2019). Students' perceptions of an interdisciplinary global study tour: uncovering implicit employability skills. *Higher Education Research & Development*. Vol 39, no 4, 657-671. DOI: 10.1080/07294360.2019.1695752
- Haven-Tang, C. & Jones, E. (2008). Labour Market and Skills Needs of the Tourism and Related Sectors in Wales. *International Journal of Tourism Research*. 10, 353-363. DOI: 10.1002/jtr.666
- Heinsoo, B. (2024). Turismiharidusteenuse arendamine Tartu Ülikooli Pärnu kolledži näitel. [Lõputöö, Tartu Ülikool, Pärnu kolledž].
DSpace. <https://hdl.handle.net/10062/102001>
- Hisrich, R. D., & Shepherd, D. A. (2017). Entrepreneurship. *McGraw-Hill Education*.
- Hjalager, A. M. (2002). Repairing innovation defectiveness in tourism. *Tourism Management*, 23(5), 465-474. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(02\)00013-4](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(02)00013-4)
- Jaani, M. (2024). Väärtust loova mõtlemise ning sotsiaalse ja lahenduste leidmise pädevuse arendamine ettevõtlusõppes. [Lõputöö, Tartu Ülikool, Pärnu kolledž].
DSpace. <https://hdl.handle.net/10062/100012>
- Jones, J. C., & Washko, S. (2022). More than fun in the sun: The pedagogy of field trips improves student learning in higher education. *Journal of Geoscience Education*, 70(3), 292-305. DOI: 10.1080/10899995.2021.1984176
- Kalandides, A., Millington, S., Parker, C. & Quin, S. (2016). Shopping districts and centres, markets, neighbourhoods, public squares, and urban gardens: Reflecting upon place management practice in Berlin. *Journal of Place Management and Development*, Vol. 9 No. 3, pp. 351-359. DOI: 10.1108/JPMD-09-2016-0059
- Kasa, M., Kho, J., Yong, D., Hussain, K. & Lau, P. Competently skilled human capital through education for the hospitality and tourism industry. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*. Vol. 12 No. 2, 2020, pp. 175-184. DOI 10.1108/WHATT-12-2019-0081
- Kim, A., K. & Davies, J. (2014). A teacher's perspective on student centred learning: Towards the development of best practice in an undergraduate tourism course. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*. Volume 14, April 2014. 6-14. DOI: 10.1016/j.jhlste.2013.12.001

- Knight, J. (2012). Concepts, rationales, and interpretive frameworks in the internationalization of higher education. *The SAGE Handbook of International Higher Education*, 27–42.
- Kolb, B. (1984). Functions of the frontal cortex of the rat: A comparative review. *Brain Research Reviews*, 8(1), 65–98. [https://doi.org/10.1016/0165-0173\(84\)90018-3](https://doi.org/10.1016/0165-0173(84)90018-3)
- Kushano, K. M. (2024). A case study examining the influence of cultural competencies and cultural intelligence on facilitating the learning process of international students. *Beulah Heights University ProQuest Dissertations & Theses*, 2024. 31331149. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/case-study-examining-influence-cultural/docview/3072432841/se-2>
- Ruhanen, L. (2005). Bridging the Divide Between Theory and Practice: Experiential Learning Approaches for Tourism and Hospitality Management Education. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 5:4, 33-51, DOI: 10.1300/J172v05n04_03
- MacCorr Research. (2025). Sample Size Calculator. <https://www.macorr.com/sample-size-calculator.htm>
- Mileva, S. (2015). Skills and competences as main concern for innovation capabilities between universities and tourism industry. *Tourism Dimensions*, 2(2), 36-43.
- McGladdery, C. A., & Lubbe, B. A. (2017). International educational tourism: Does it foster global learning? A survey of South African high school learners. *Tourism Management*, 62, 292-301. DOI: 10.1016/j.tourman.2017.05.004
- Neumann, B., & Nünning, A. (2012). Travelling Concepts as a Model for the Study of Culture. In B. Neumann & A. Nünning (Eds.), *Travelling Concepts for the Study of Culture* (pp. 1–22). DE GRUYTER. <https://doi.org/10.1515/9783110227628.1>
- OECD. (2021). SMEs and Entrepreneurship in the Global Economy: Trends and Policies. *OECD Publishing*.
- Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (2005). The internationalization of entrepreneurship. *Journal of International Business Studies*, 36(1), 2–8. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jibs.8400119>
- Padilla-Delgado, L. M., Velasco-Tafur, X. F., & Ríos-Obando, J. F. (2024). Generic and specific competencies: analysis and interaction from business administration for the tourism sector. *Cogent Education*, 11(1), 2393519. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2393519>

- Pan, G., Seow, P. S., Shankararaman, V., & Koh, K. (2021). Essence of partnership management in project-based learning: Insights from a university's global project programme. *Journal of international education in business, 14*(2), 297-319. DOI: 10.1108/JIEB-04-2020-0031
- Passmore, C., Dobbie, A. E., Parchman, M., & Tysinger, J. (2002). Guidelines for constructing a survey. *Family Medicine, 34*(4), 281–286.
- Pattacini, L. (2018). Experiential Learning: the field study trip, a student-centred curriculum. *Compass: Journal of Learning and Teaching, 11*(2), 2.
<https://pdfs.semanticscholar.org/143c/fdd63ede4dc412d1fbe4bf0652cfff284769.pdf>
- Quintela, J. A., Durao, M., Veríssimo, M., & Marques, J. (2024). Tourism and Hospitality Internships in Higher Education: A Competency-Based Framework. *International Handbook of Skill, Education, Learning, and Research Development in Tourism and Hospitality, 245-267*.
- Richards, G., & Wilson, J. (2020). Tourism development trajectories: From culture to creativity? *Tourism Geographies, 6*(3), 187–210.
<https://scielo.pt/pdf/ec/n6/n6a02.pdf>
- Sanger, P., A., Friesel, A., Geraedts, H., Orellana, Q., E., L., Canahuire, R. & Berry, F. (2018). International Capstone Student Projects Giving Real World, Global Team Experiences. *28th EAEEIE Annual Conference. 1-9*. DOI: 10.1109/EAEEIE.2018.8534205
- SEMBIRING, V. A. (2023). Faculty Members' and Students' Perceptions on Competency-based Education: A Case in Tourism Higher Education. *Faculty Members' and Students' Perceptions on Competency-based Education: A Case in Tourism Higher Education, 2805*(1), 1-7. DOI: 10.1063/5.0148023
- Shane, S., & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of management review, 25*(1), 217-226. DOI: 10.5465/amr.2000.2791611
- Sigala, M. (2022). Sharing and Platform Economy in Tourism: An Ecosystem Review of Actors and Future Research Agenda. In *Handbook of e-Tourism* (pp. 1521-1543). DOI 10.1007/978-3-030-48652-5_89
- Singh, R., Kumar, D. & Sagar, B., B. (2021). Valuation of Significant Difference Between Various Agile Methods Using One Way ANOVA. *9th International*

- Conference on Reliability, Infocom Technologies and Optimization (Trends and Future Directions) (ICRITO) Amity University, Noida, India.* DOI: 10.1109/ICRITO51393.2021.9596099
- Sizoo, S., Serrie, H., & Shapero, M. (2010). Succeeding in the global marketplace: A practical approach to developing the Cross-cultural skills of tourism & hospitality students. *Journal of Tourism, 11*(2).
<https://www.jothnbggu.in/article/JOT%20December%202010.pdf#page=5>
- Skokic, V., Lynch, P. & Morrison, A. (2015). Hotel entrepreneurship in a turbulent environment. *International Journal of Hospitality Management 53* (2016) 1–11. DOI: 10.1016/j.ijhm.2015.11.008
- Skokic, V. & Morrison, A. (2011). Conceptions of Tourism Lifestyle Entrepreneurship: Transition Economy Context. *Tourism Planning & Development Vol. 8, No. 2, 157–169*. DOI: 10.1080/21568316.2011.573915
- Sõnaveeb. (15.06.2024). Ettevõtlikkus. *Eesti Keele Instituut*.
<https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/ettevotlikkus/1/est>
- Zehrer, A. & Raich, F. (2010). Applying a lifecycle perspective to explain tourism network development. *The Service Industries Journal. Vol. 30, No. 10*. DOI:10.1080/02642060903580698
- Zhao, J., LaFemina, P., Carr, J., Sajjadi, P., Wallgrün, J. O., & Klippel, A. (2020). Learning in the field: Comparison of desktop, immersive virtual reality, and actual field trips for place-based STEM education. *In 2020 IEEE conference on virtual reality and 3D user interfaces (VR) (pp. 893-902)*. DOI 10.1109/VR46266.2020.00012
- Takona, J. (2023). Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches / sixth edition. *Quality & Quantity. 58:1011–1013*. DOI: 10.1007/s11135-023-01798-2
- Tartu Ülikooli Pärnu kolledž. (2025b). Turismi- ja hotelliettevõtlaste eriala praktika.
<https://parnu.ut.ee/et/turismi-ja-hotelliettevotluste-eriala-praktika>
- Tartu Ülikooli Pärnu kolledž. (2025a). Turismi- ja hotelliettevõtlaste eriala.
<https://ut.ee/et/oppekavad/turismi-ja-hotelliettevotluste-eriala>
- Tribe, J. & Liburd, J., J. (2016). The tourism knowledge system. *Annals of Tourism Research. Volume 57, March 2016. 44-61*. DOI:10.1016/j.annals.2015.11.011

UNWTO. (2022). *Tourism and Small Enterprises: Policies for Sustainable Growth*.
United Nations World Tourism Organization.

Weiler, B., & Black, R. (2015). The changing face of the tour guide: One-way communicator to choreographer to co-creator of the tourist experience. *Tourism Recreation Research*, 40(3), 364–378.

<https://doi.org/10.1080/02508281.2015.1083742>

Lisa 1. Ankeetküsitlus

Küsitlus on koostatud UT LimeSurvey keskkonnas:
<https://survey.ut.ee/index.php/966311?lang=et>.

Sissejuhatav tekst:

Tere, turismi- ja hotelliettevõtluse üliõpilane!

Järgnev küsimustik on mõeldud just Sulle ja uurib, kuidas rahvusvahelistel õppereisidel osalemine ning nende korraldamine mõjutab üliõpilaste ettevõtluspädevusi. Kuna eesmärk on teha konkreetseid ettepanekuid õppekava täiendamiseks, siis on Sinu vastused uuringu tulemustes määrava tähtsusega.

Küsitluse täitmine võtab aega umbes kümme minutit. Ankeet on täielikult anonüümne ning küsimuste korral võib mulle julgelt kirjutada.

Kadriann Kõiv
THSÕ3
kadriann.koiv@ut.ee

Küsimused:

I. Taustainfo

1. Millisel õppeastmel õpid (Dredge *et al.*, 2012)?
 - 1. aasta
 - 2. aasta
 - 3. aasta
2. Mitu korda oled osalenud rahvusvahelistel õppereisidel õpingute jooksul (Kushano, 2024)?
 - 0
 - 1-2
 - 3-4
 - 5 või rohkem
3. Mitu korda oled osalenud rahvusvaheliste õppereiside korraldusprotsessis õpingute jooksul (Sanger *et al.*, 2018)?
 - 0
 - 1-2
 - 3-4
 - 5 või rohkem
4. Milline on Sinu senine ettevõtluskogemus (Euroopa Parlament, 2017)?
 - Puudub ja/või ei soovi tegeleda ettevõtlusega.
 - Soovin tegeleda ettevõtlusega, kuid puuduvad vajalikud teadmised.

- Soovin tegeleda ettevõtlusega ja mul on vajalikud teadmised.
- Olen tegutsev ettevõtja.

II. Ettevõtlikkuse arendamine läbi rahvusvaheliste õppereiside korraldamise

5. Palun hindada, kuiivõrd võib õppereisi kogemus arendada järgmisi oskusi (Haven-Tang & Jones, 2008; Pattacini, 2018) (Maatriksi punktiskaala: 0 – ei oska vastata, 1 – ei arenda üldse, 2 – ei arenda, 3 – arendab mõnevõrra, 4 – arendab, 5 – arendab väga palju):

- 1) Probleemide lahendamise oskus
- 2) Otsustusvõime
- 3) Loovus
- 4) Kohanemisvõime
- 5) Meeskonnatöö
- 6) Juhtimisoskused
- 7) Suhtlemisoskused

6. Millisel määral nõustud järgmiste väidetega õppereiside mõju kohta (Fernandes *et al.*, 2017) (0 – ei oska vastata, 1 – ei nõustu üldse, 2 – ei nõustu, 3 – nõustun mõnevõrra, 4 – nõustun, 5 – nõustun täielikult):

- 1) Õppereisid annavad praktilisi kogemusi ärivõimaluste märkamiseks
- 2) Õppereisid suurendavad enesekindlust ettevõtlusega alustamiseks
- 3) Õppereisid aitavad mõista turismisektori ärimudeleid

7. Palun hindada, kui oluliseks pead järgmisi rahvusvahelisi oskusi turismisektoris töötamiseks (Deardorff, 2006) (0 – ei oska vastata, 1 – ei pea üldse oluliseks, 2 – ei pea oluliseks, 3 – pean mõnevõrra oluliseks, 4 – pean oluliseks, 5 – pean väga oluliseks):

- 1) Kultuuridevaheline suhtlemine
- 2) Võõrkeelte oskus
- 3) Rahvusvaheliste äritavade tundmine
- 4) Kohanemisvõime erinevates kultuurikeskkondades

8. Milliseid õppereiside vorme pead kõige efektiivsemaks? (Kolb, 1984) (0 – ei oska vastata, 1 – ei pea üldse efektiivseks, 2 – ei pea efektiivseks, 3 – pean mõnevõrra efektiivseks, 4 – pean efektiivseks, 5 – pean väga efektiivseks)

- 1) Ettevõtete/ülikoolide külastused
- 2) Rahvusvahelised messid
- 3) Kultuuriüritused
- 4) Praktilised töötoad sihtkohas
- 5) Rahvusvahelised võistlused

9. Palun hinda järgmiste tegurite olulisust õppereiside korraldamisel (Sanger *et al.*, 2018) (0 – ei oska vastata, 1 – ei ole üldse oluline, 2 – ei ole oluline, 3 – on mõnevõrra oluline, 4 – on oluline, 5 – on väga oluline):

- 1) Selged õpieesmärgid
- 2) Praktiline tegevus sihtkohas
- 3) Kohaliku ettevõtlusega tutvumine
- 4) Refleksioon ja tagasiside

10. Kuidas võiks Sinu hinnangul olla õppereisid integreeritud õppekavasse (UNWTO, 2022) :

- Praktikaprogrammi raames reisi korraldamine ja sellel osalemine
- Aineprogrammi raames reisi korraldamine ja sellel osalemine
- Muu...

III. Ettevõtluspädevuste hindamine

Koostatud vastavalt ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu (2018b) kõrgkooli ettevõtluspädevuste hindamiskriteeriumite alusel.

(Maatriksi punktiskaala: 0 – ei oska vastata, 1 – ei nõustu üldse, 2 – ei nõustu, 3 – nõustun mõnevõrra, 4 – nõustun, 5 – nõustun täielikult)

11. Palun hinda enesearenguga seotud väiteid enda seisukohast:

- 1) Usun, et oma võimeid saab arendada järjepideva tööga.
- 2) Näen ebaõnnestumisi õppimisvõimalustena.
- 3) Püüdlen pidevalt oma oskuste täiustamise poole.
- 4) Naudin keeruliste ülesannete lahendamist.

12. Kuidas nõustud järgnevate enese motiveerimisega seotud väidetega?

- 1) Teen oma valikuid lähtuvalt isiklikest väärtustest ja eesmärkidest.
- 2) Suudan end motiveerida ka keerulistes olukordades.
- 3) Võtan vastutuse oma otsuste eest.
- 4) Tegutsen sageli omal initsiatiivil.

13. Palun hinda enda emotsioonidega toimetulekut:

- 1) Suudan säilitada rahu pingelistes olukordades.
- 2) Oskan oma emotsioone teadvustada ja juhtida.
- 3) Tulen toime tagasilöökide ja pettumusega.
- 4) Suudan end motiveerida ka negatiivsete emotsioonide korral.

14. Palun hinda oma loovust vastavalt järgnevatele väidetele:

- 1) Pakun sageli välja uudseid lahendusi.
- 2) Oskan näha võimalusi seal, kus teised näevad probleeme.
- 3) Naudin uute ideede genereerimist.
- 4) Suudan mõelda välja alternatiivseid lähenemisviise.

15. Palun hinda enda probleemilahendusoskust:

- 1) Analüüsin probleeme süstemaatiliselt.
- 2) Oskan leida efektiivseid lahendusi keerulistele olukordadele.
- 3) Suudan näha probleemide erinevaid tahke.
- 4) Põhjendan oma otsuseid faktidega.

16. Palun hinda enda planeerimisoskust:

- 1) Sean endale selged eesmärgid.
- 2) Koostan tegevusplaane oma eesmärkide saavutamiseks.
- 3) Jälgin regulaarselt oma plaanide täitmist.
- 4) Oskan ressursse otstarbekalt planeerida.

17. Palun hinda enda suhtlusoskuseid:

- 1) Oskan end selgelt ja veenvalt väljendada.
- 2) Suudan kohandada oma suhtlemisstiili vastavalt olukorrale.
- 3) Kuulan aktiivselt teiste arvamusi.
- 4) Annan konstruktiivset tagasisidet.

18. Palun hinda enda koostööoskuseid:

- 1) Töötan efektiivselt meeskonnas.
- 2) Oskan lahendada konflikte konstruktiivselt.
- 3) Arvestan teiste arvamuste ja vajadustega.
- 4) Jagan meeleldi oma teadmisi ja kogemusi.

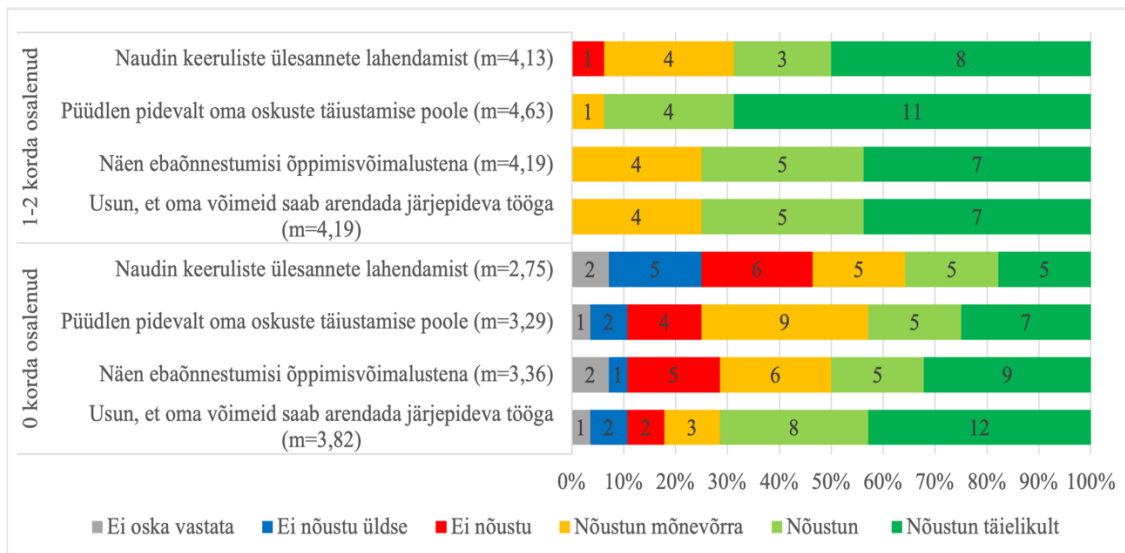
19. Palun hinda enda ärivõimaluste avastamise ja kasutamise oskust:

- 1) Oskan tuvastada potentsiaalseid ärivõimalusi.
- 2) Suudan hinnata äriidee teostatavust.
- 3) Näen võimalusi ressursside ühendamiseks väärtuse loomiseks.
- 4) Oskan leida innovaatilisi lahendusi turu vajadustele.

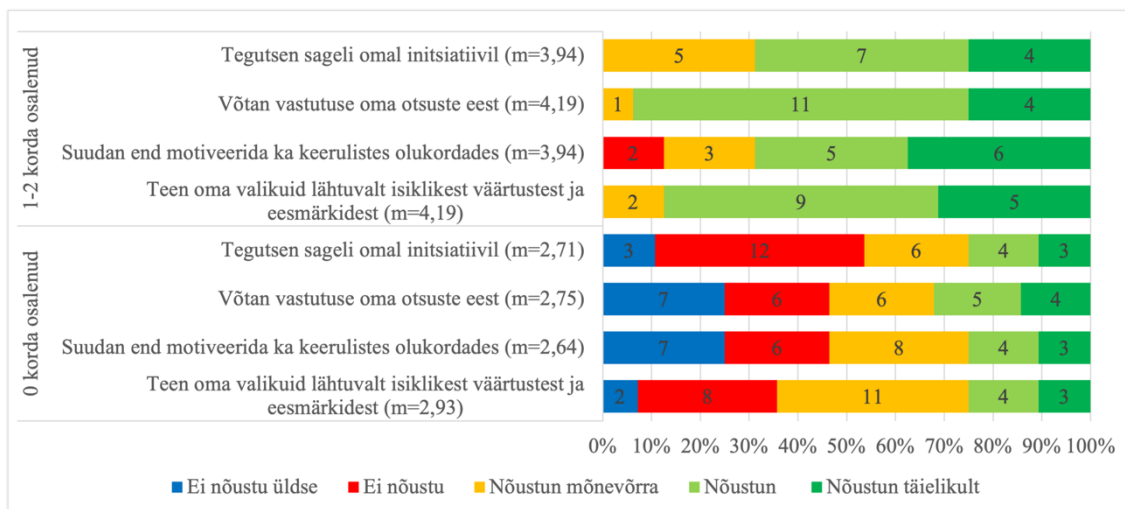
20. Palun hinda enda finantskirjaoskust:

- 1) Mõistan põhilisi finantsnäitajaid.
- 2) Oskan koostada eelarvet.
- 3) Suudan hinnata investeeringute tasuvust.
- 4) Mõistan finantsriskide olemust.

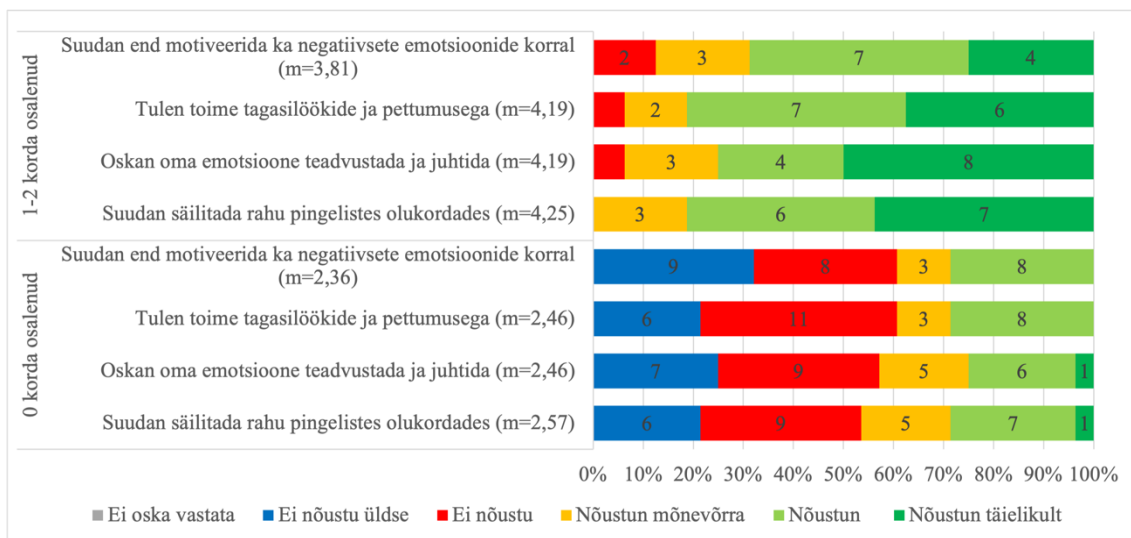
Lisa 2. Ankeetküsitluse vastuste tulemuste võrdlused

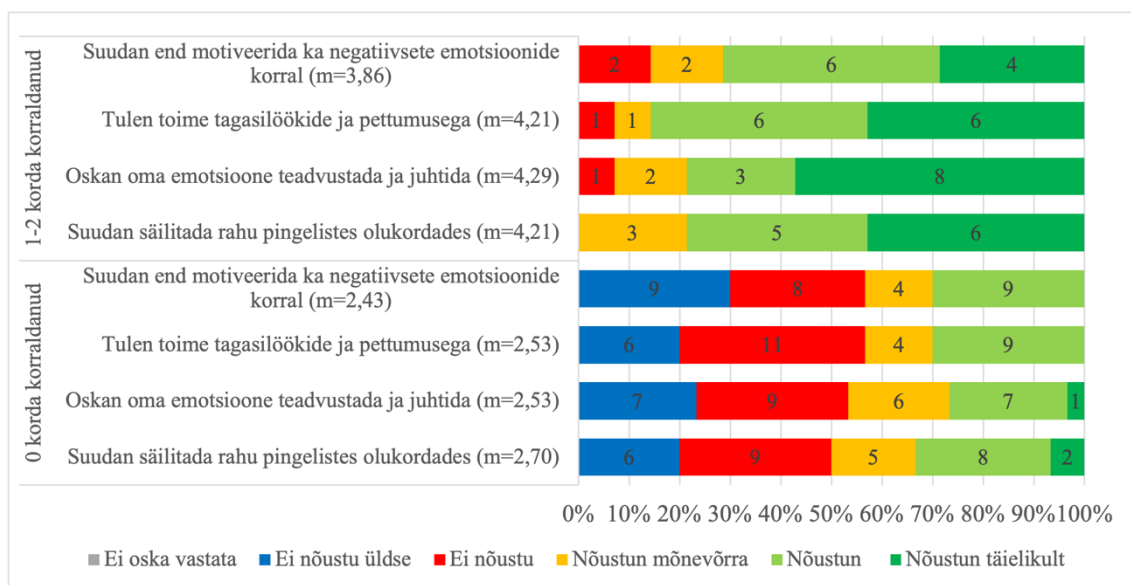
Joonis 13. Enesearenguga seotud väidete hinnangud vastavalt õppereisidel osalemise kordadele (m – vastuste keskmised väärtused).

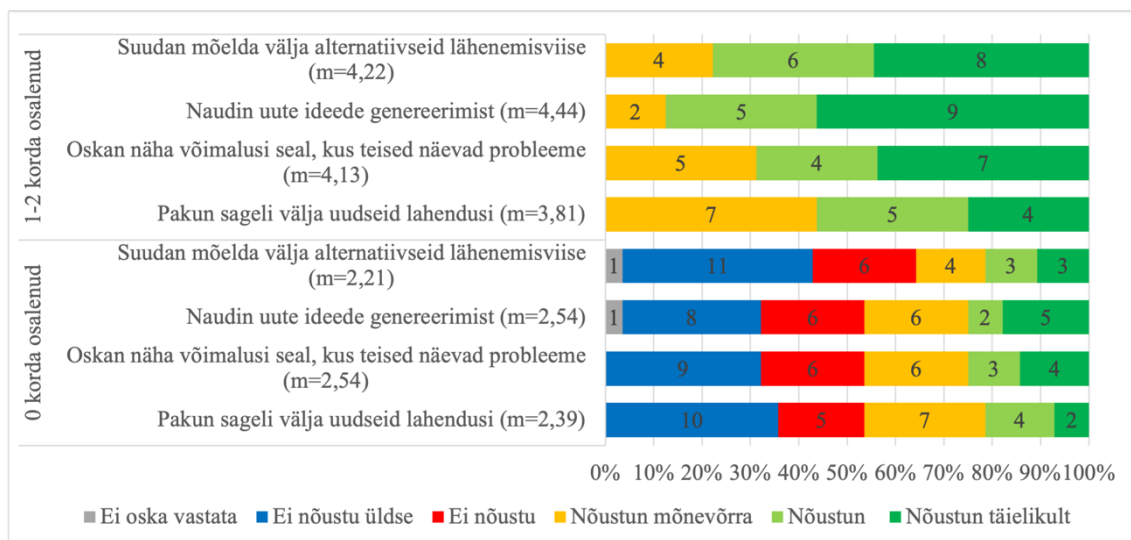
Joonis 14. Isikliku motivatsiooniga seotud väidete hinnangud vastavalt õppereisidel osalemise kordadele (m – vastuste keskmised väärtused).

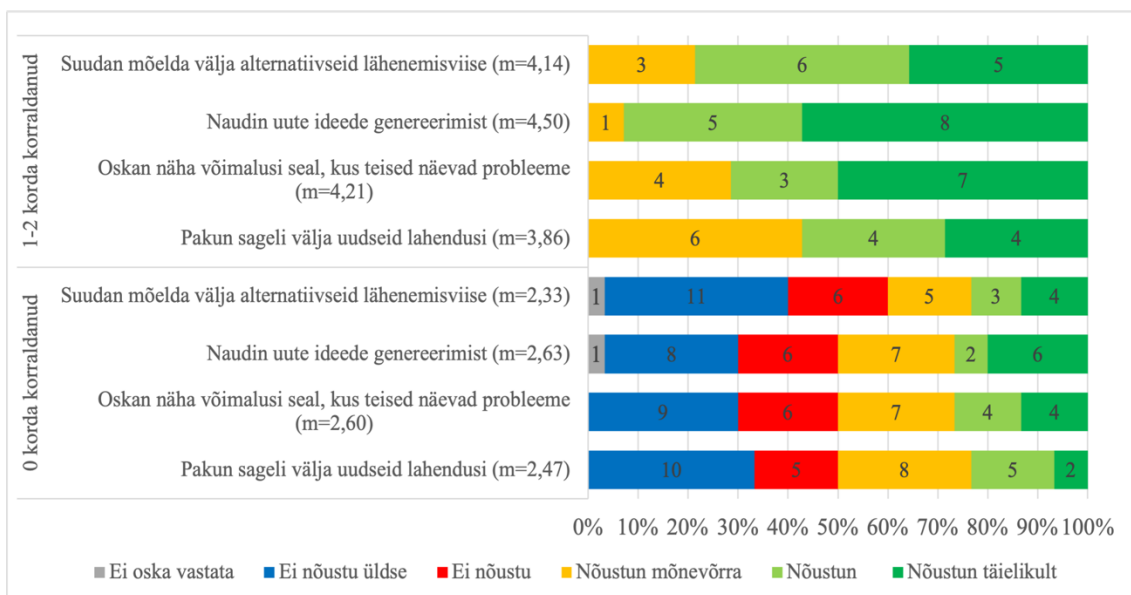
Joonis 15. Emotsioonidega toimetuleku hinnangud vastavalt õppereisidel osalmise arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

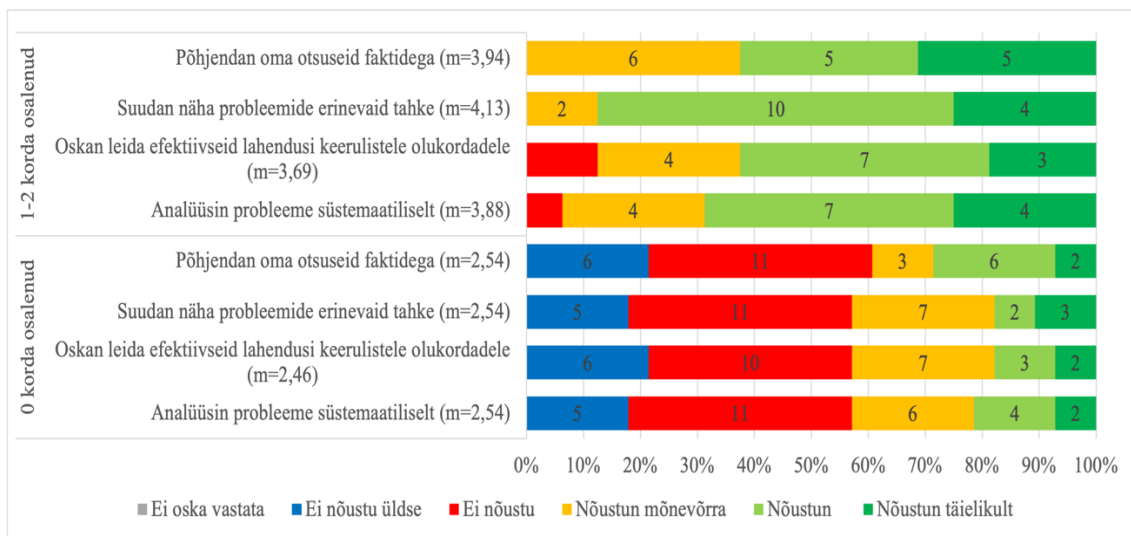
Joonis 16. Emotsioonidega toimetuleku hinnangud vastavalt õppereiside korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

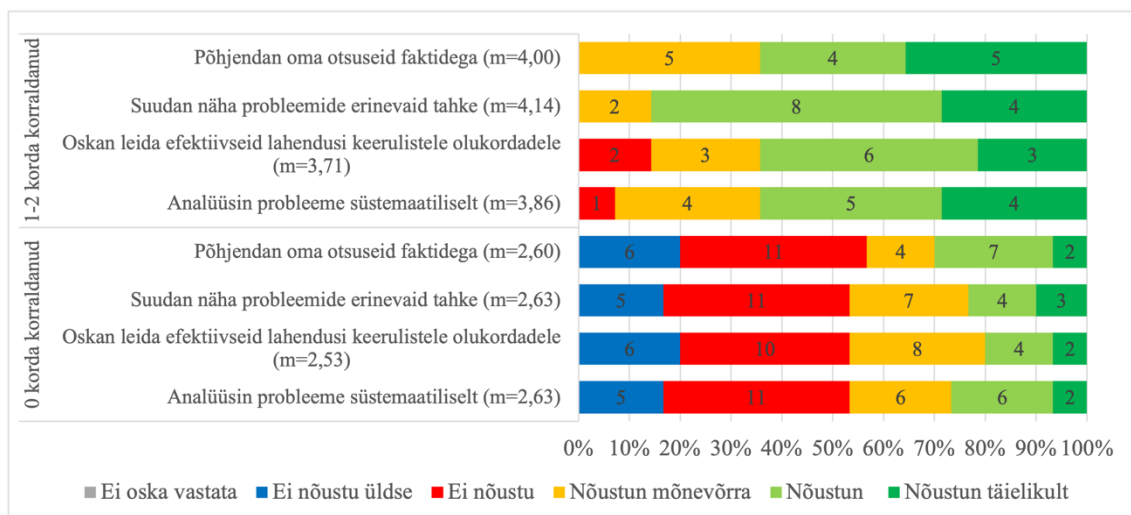
Joonis 17. Loovuse hinnangute vastused, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

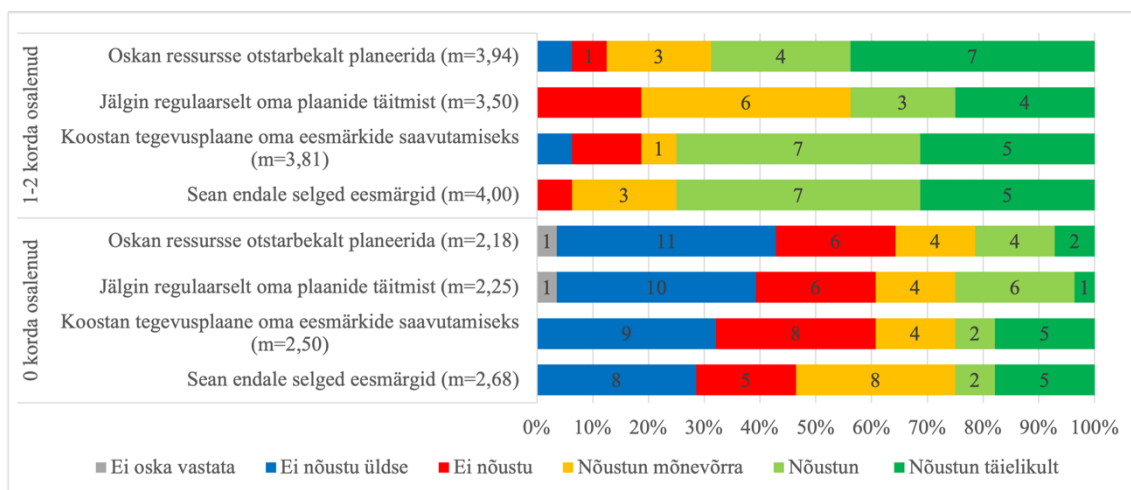
Joonis 18. Loovuse hinnangute vastused, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

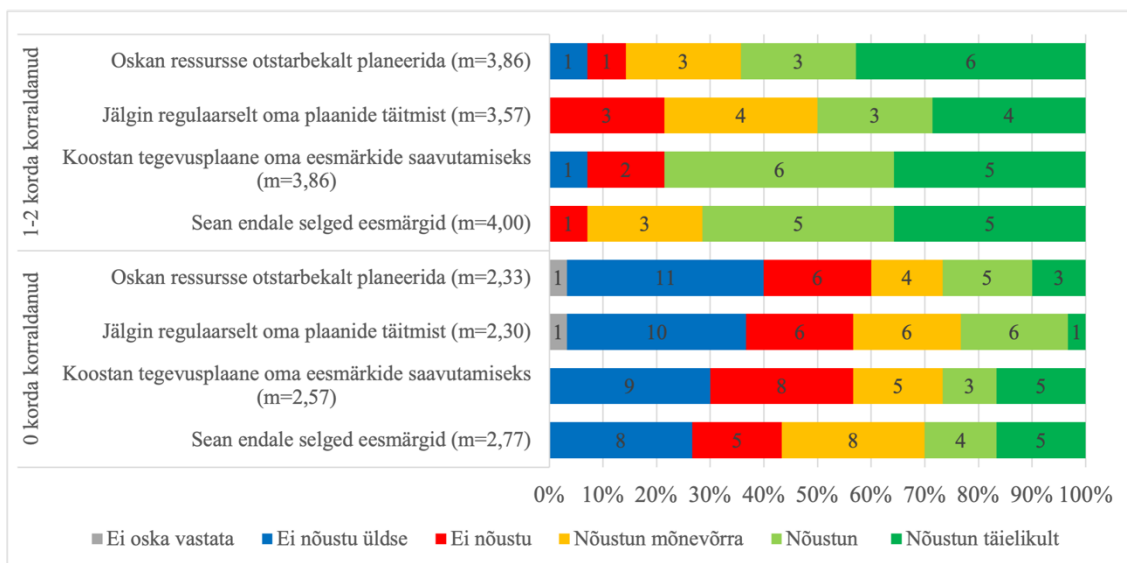
Joonis 19. Probleemilahendusoskuste hinnangute vastused, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

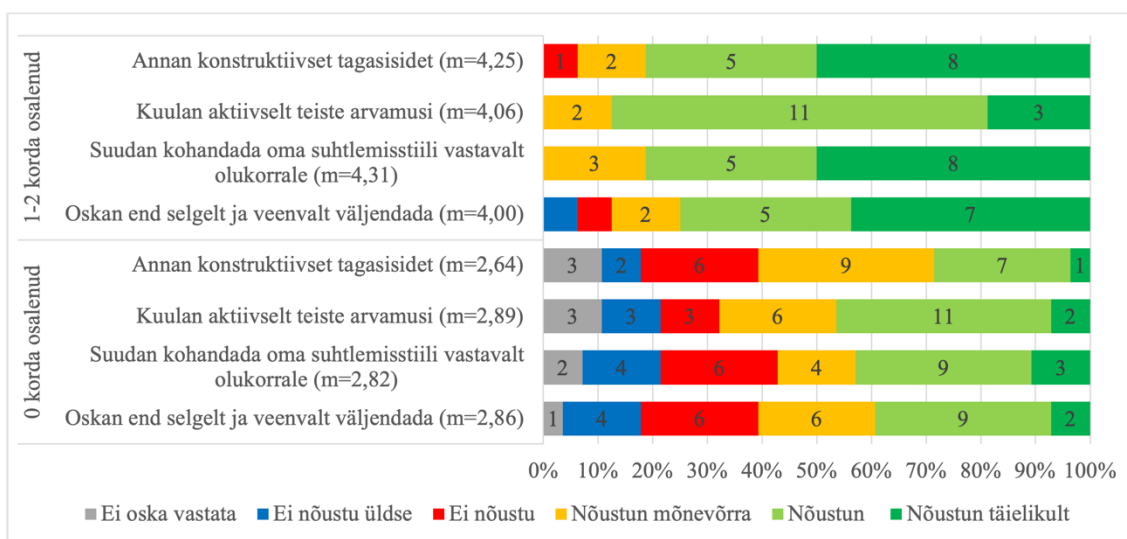
Joonis 20. Probleemilahendusoskuste hinnangute vastused, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

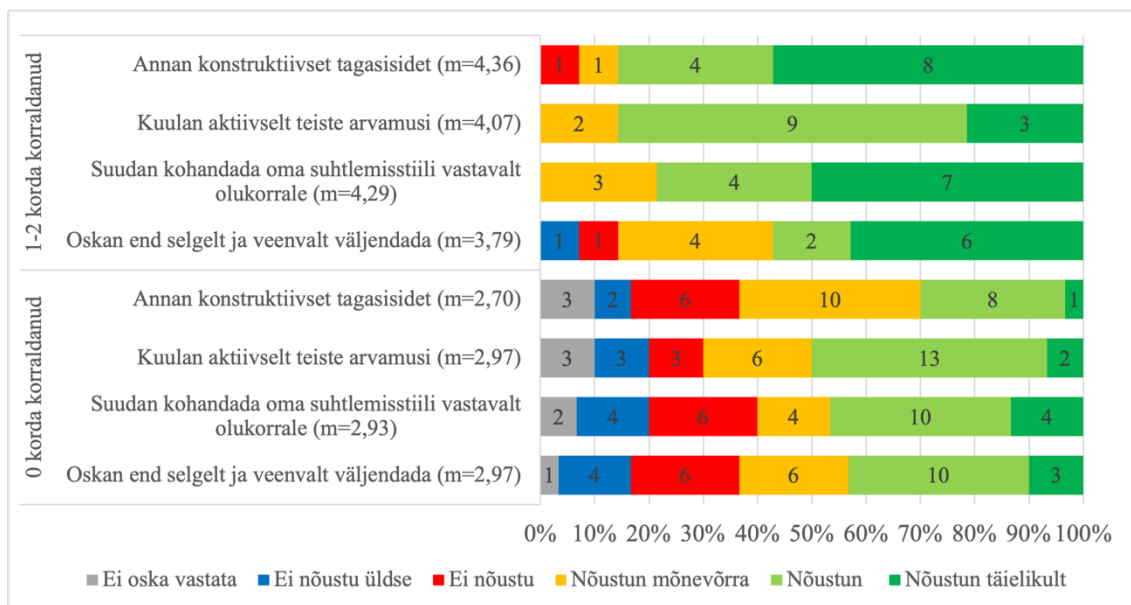
Joonis 21. Planeerimisoskuste hinnangute vastused, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

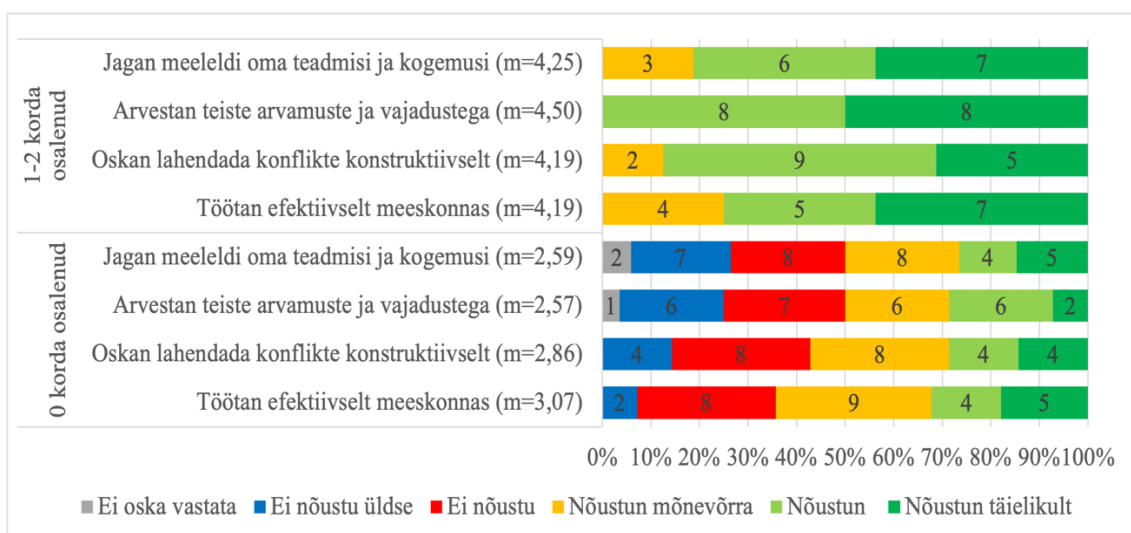
Joonis 22. Planeerimisoskuste hinnangute vastused, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

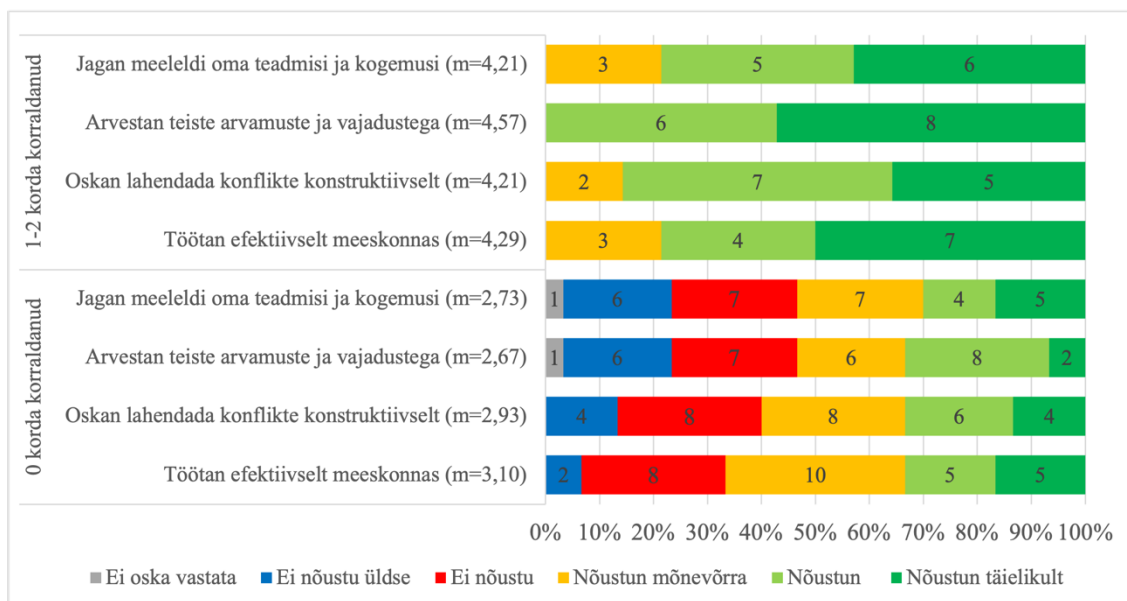
Joonis 23. Suhtlusoskuste hinnangute vastused, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

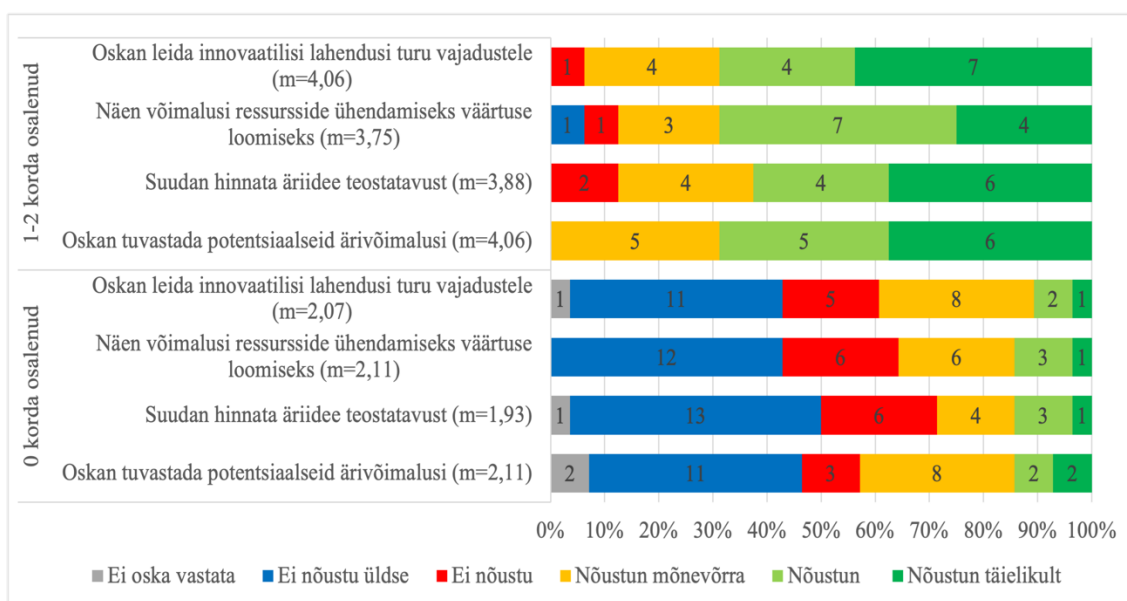
Joonis 24. Suhtlusoskuste hinnangute vastused, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

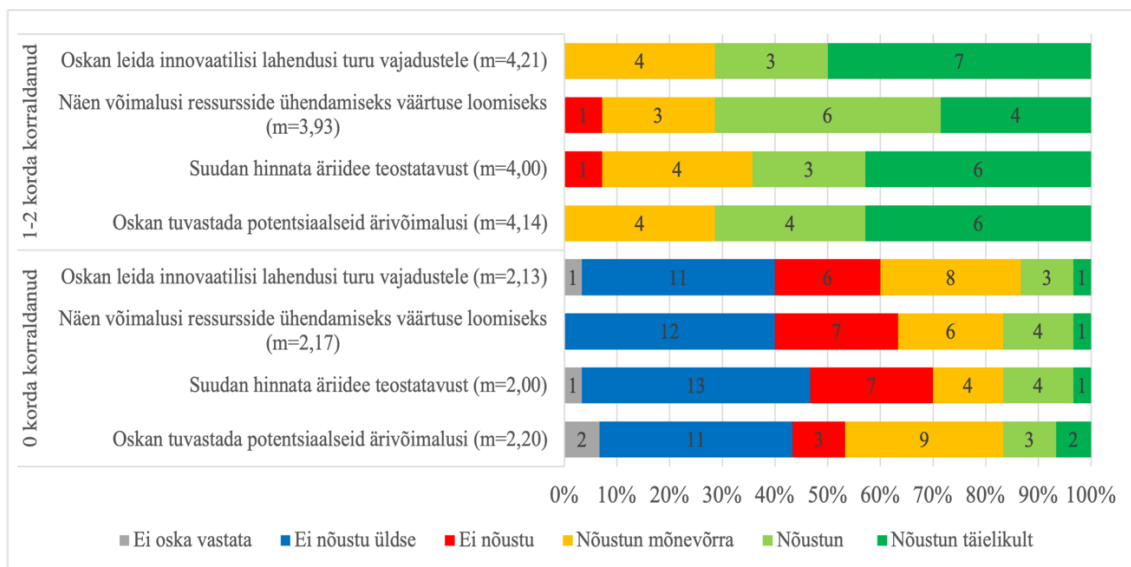
Joonis 25. Koostööoskuste hinnangute vastused, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

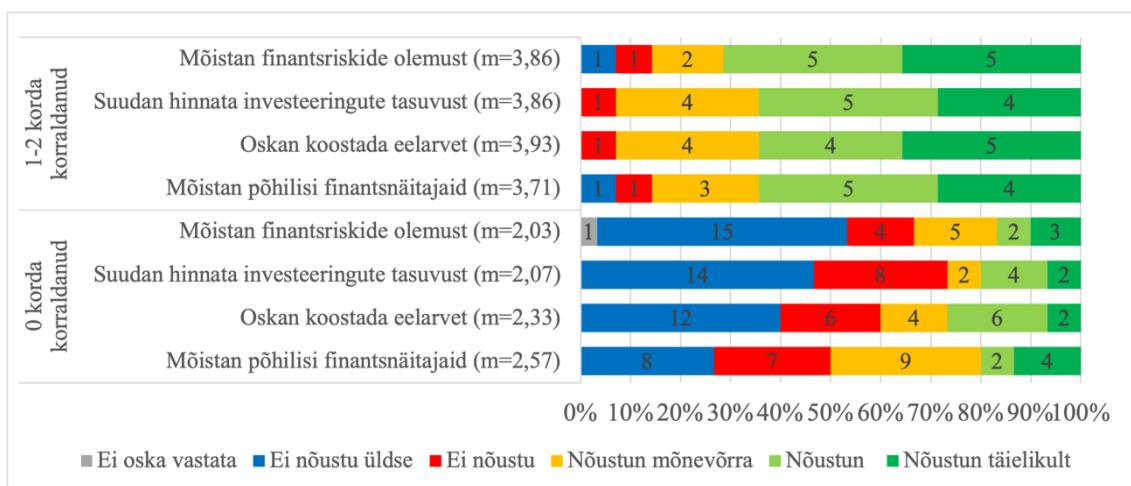
Joonis 26. Koostööoskuste hinnangute vastused, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

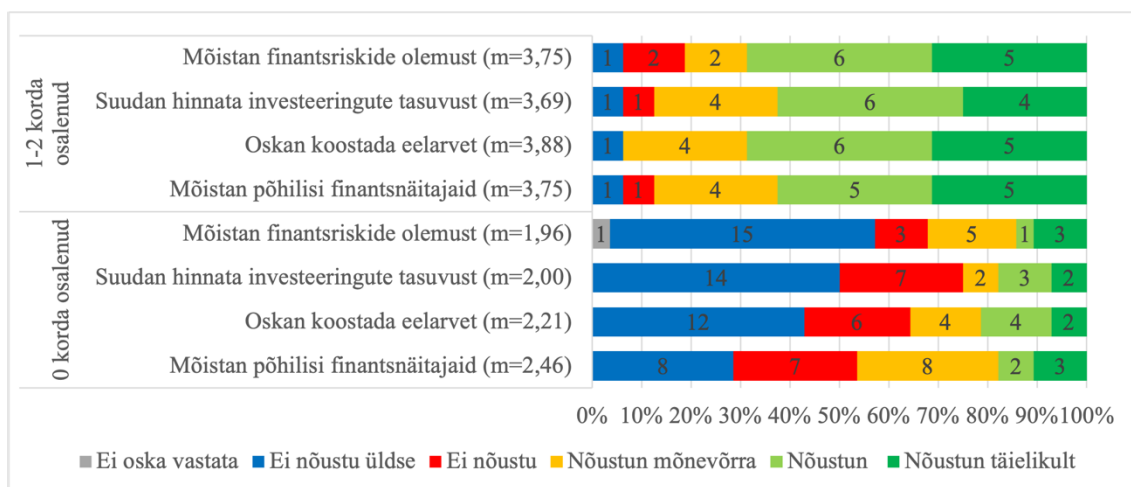
Joonis 27. Äri võimaluste avastamise ja hindamise oskuste hinnangute vastused, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

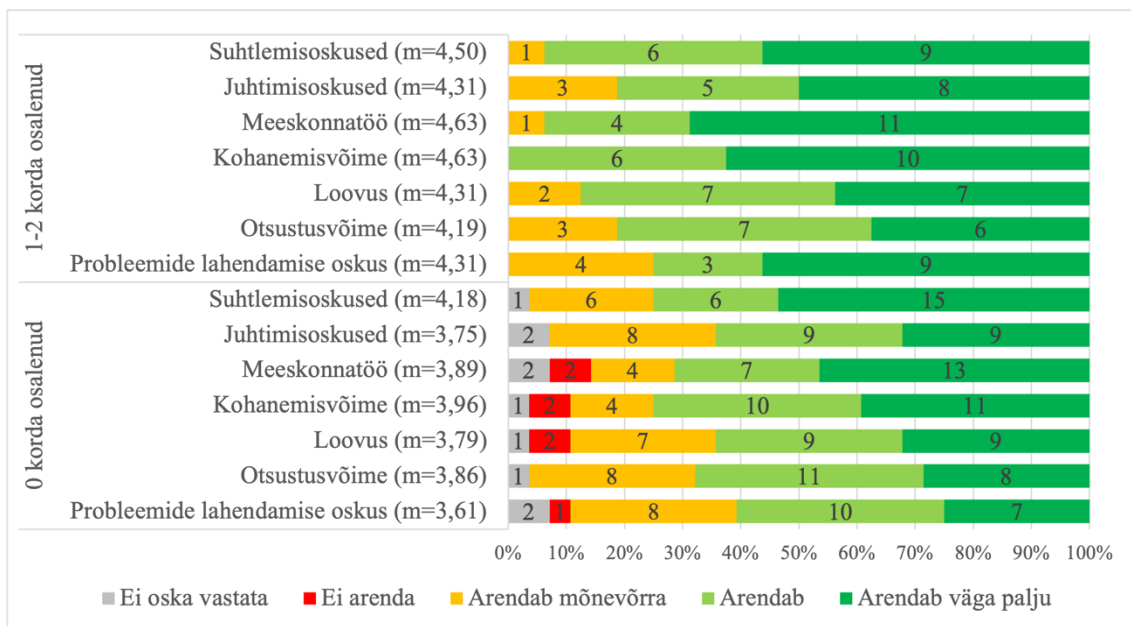
Joonis 28. Äri võimaluste avastamise ja hindamise oskuste hinnangute vastused, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

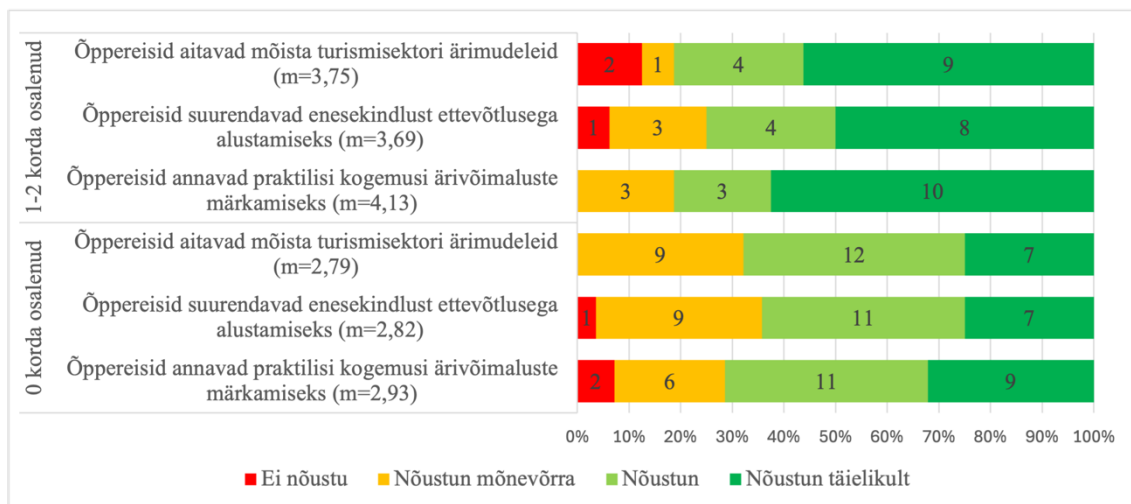
Joonis 29. Finantskirjaoskuse hinnangute vastused, vastavalt korraldamiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

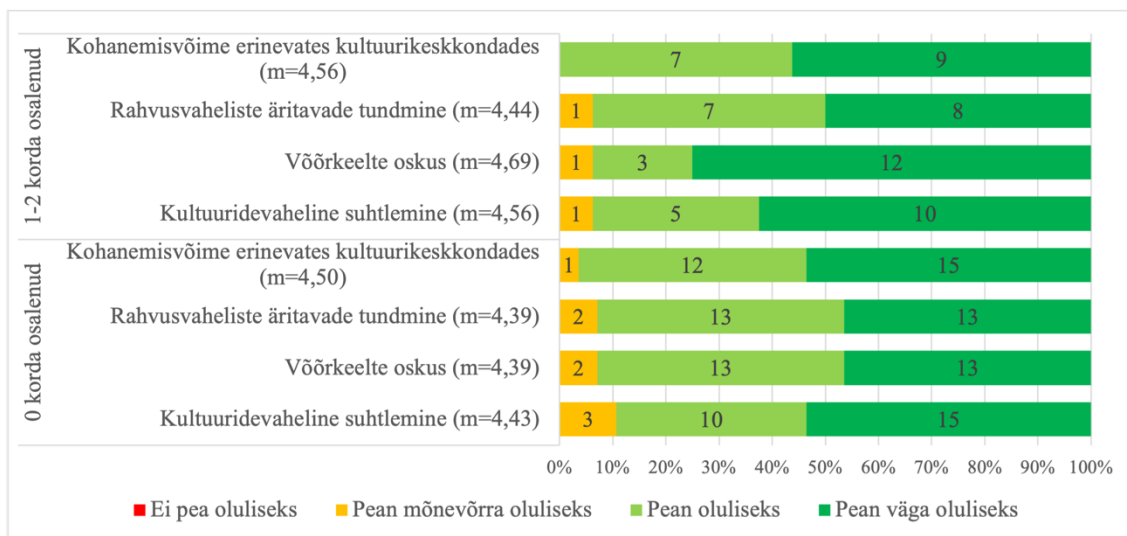
Joonis 30. Finantskirjaoskuse hinnangute vastused, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

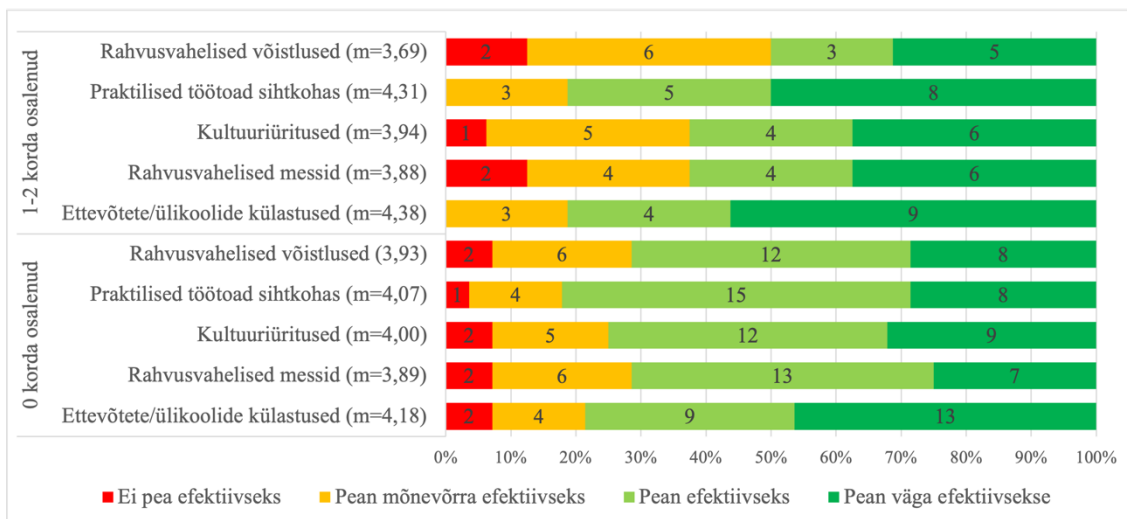
Joonis 31. Õppereisi kogemusest saadavate oskuste hinnangute võrdlus, vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

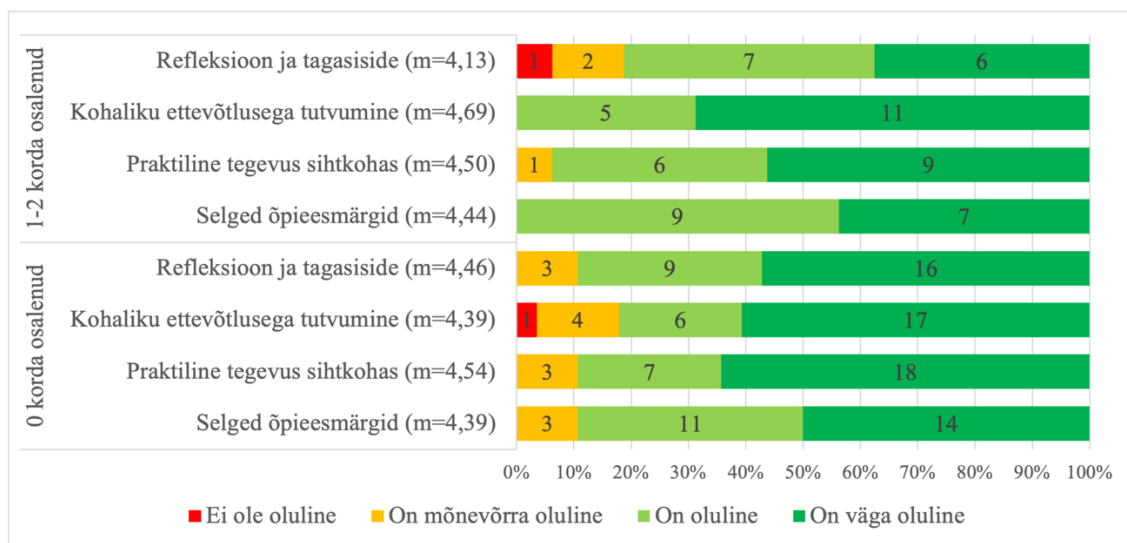
Joonis 32. Õppereiside mõju hinnangud vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

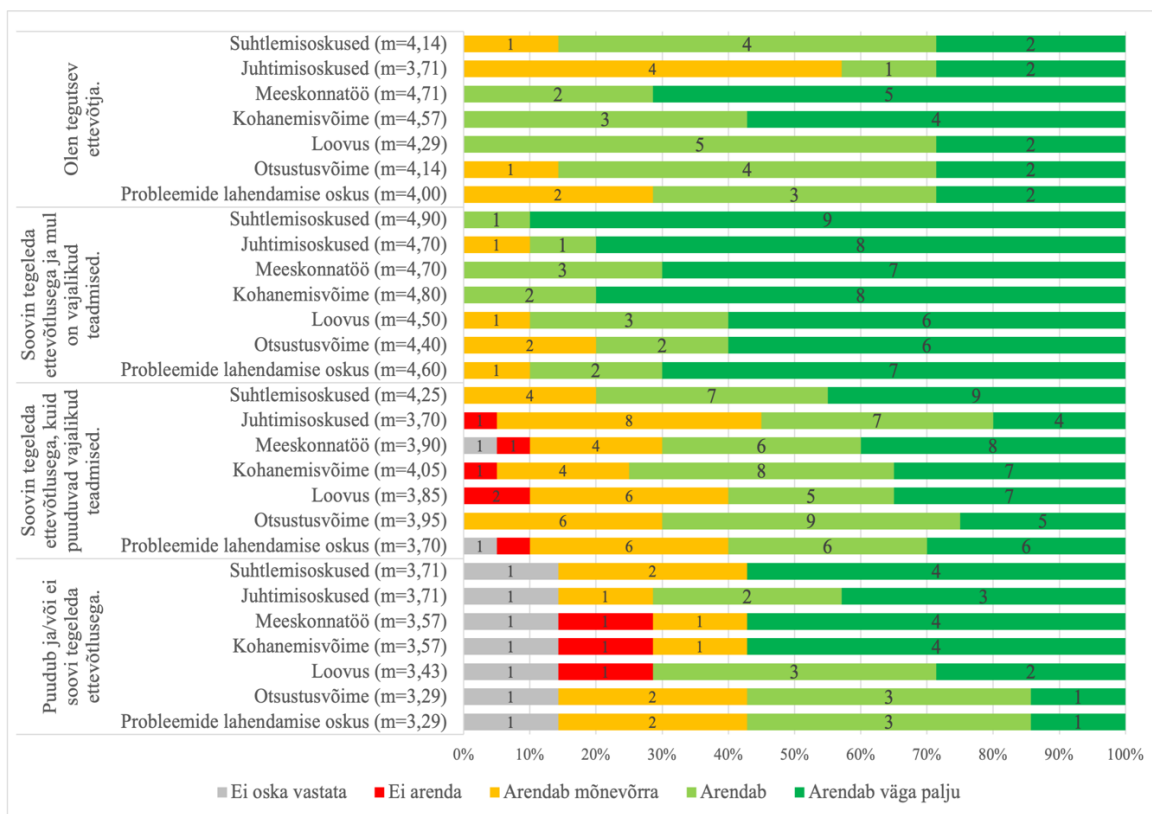
Joonis 33. Rahvusvaheliste oskuste olulisuse hinnang turismisektoris vastavalt osalemiskordade arvule (m – vastuste keskmised väärtused).

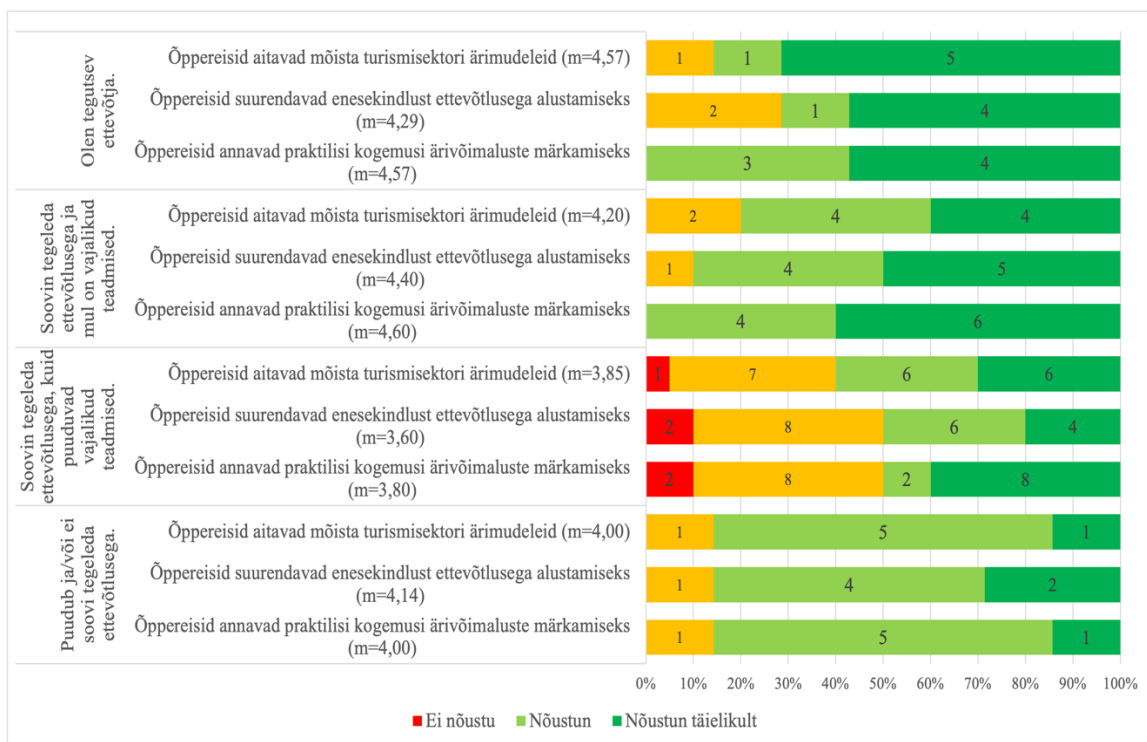
Joonis 34. Õppereisi vormide efektiivsuse hinnang vastavalt reisidel osalemise kogemusele (m – vastuste keskmised väärtused).

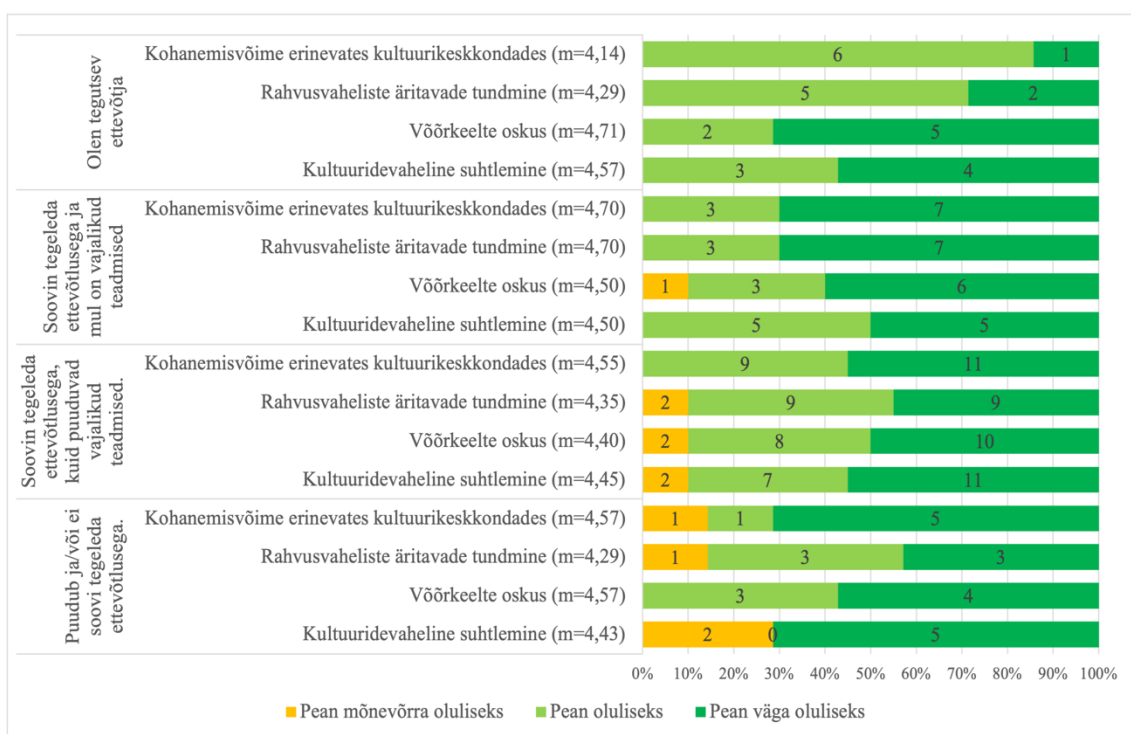
Joonis 35. Eri tegurite olulisuse hinnang õppereiside korralduses vastavalt korraldamiskordade arvale (m – vastuste keskmised väärtused).

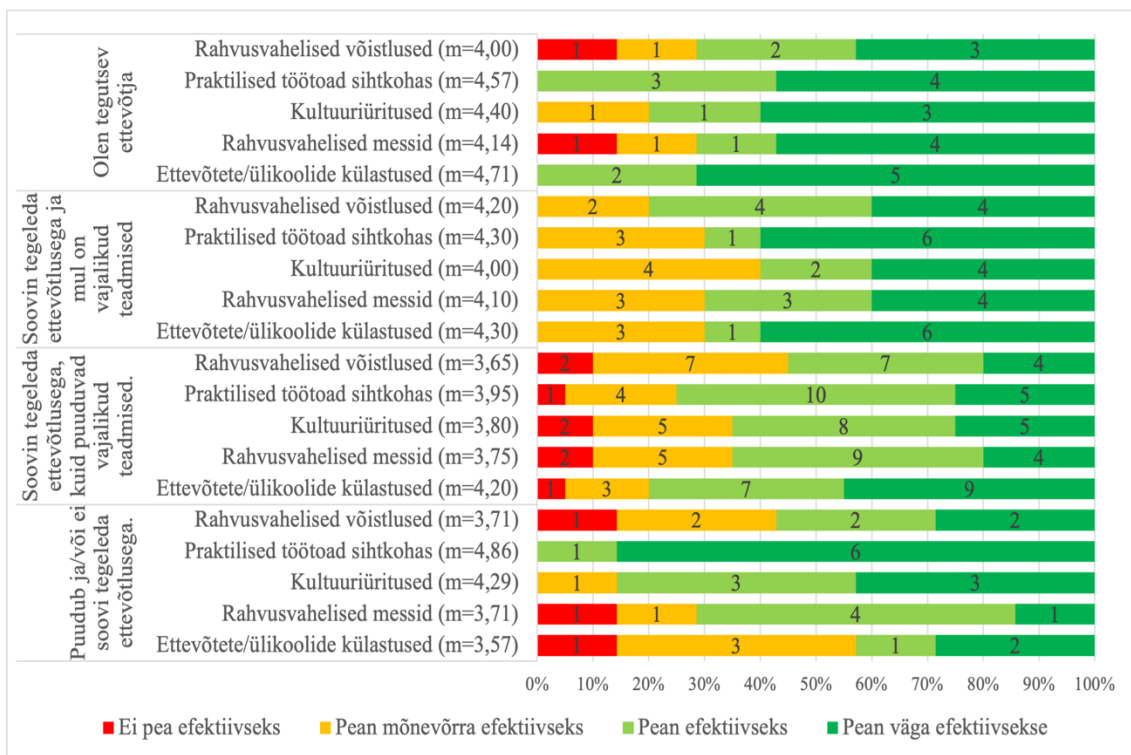
Joonis 36. Õppereisi kogemusest saadavate oskuste hinnangute võrdlus, vastavalt ettevõtluskogemusele (m – vastuste keskmised väärtused).

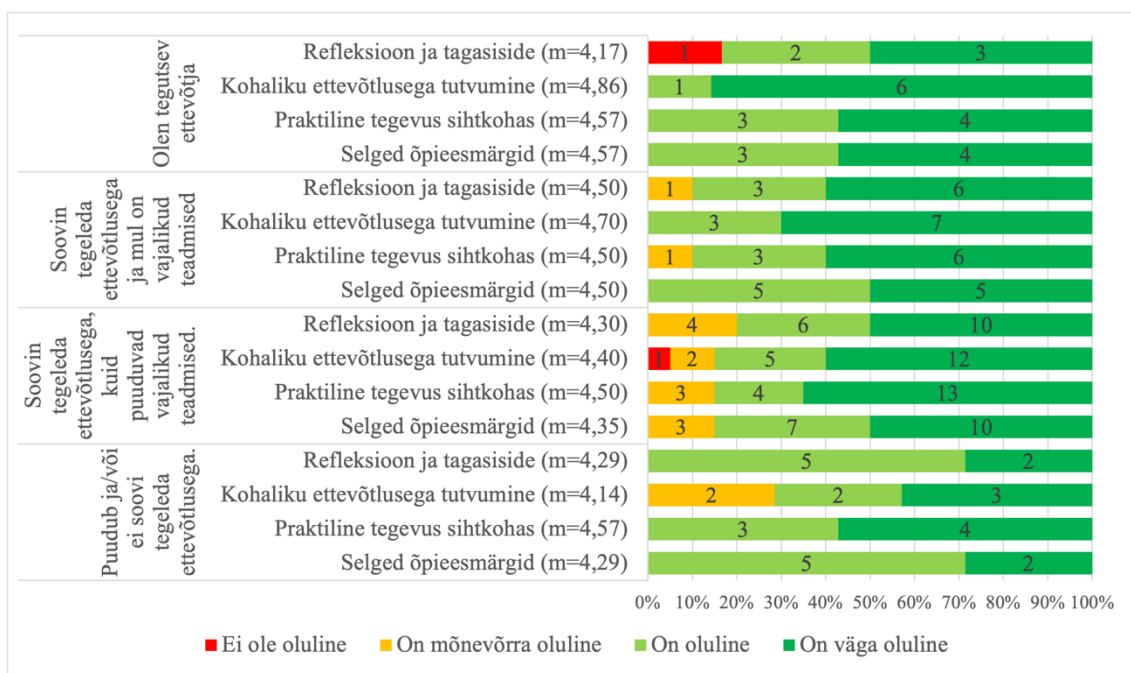
Joonis 37. Õppereiside mõju hinnangud vastavalt ettevõtluskogemusele (m – vastuste keskmised väärtused).

Joonis 38. Rahvusvaheliste oskuste olulisuse hinnang turismisektoris vastavalt ettevõtlusoskustele (m – vastuste keskmised väärtused).

Joonis 39. Õppereisi vormide efektiivsuse hinnang vastavalt ettevõtluskogemusele (m – vastuste keskmised väärtused).

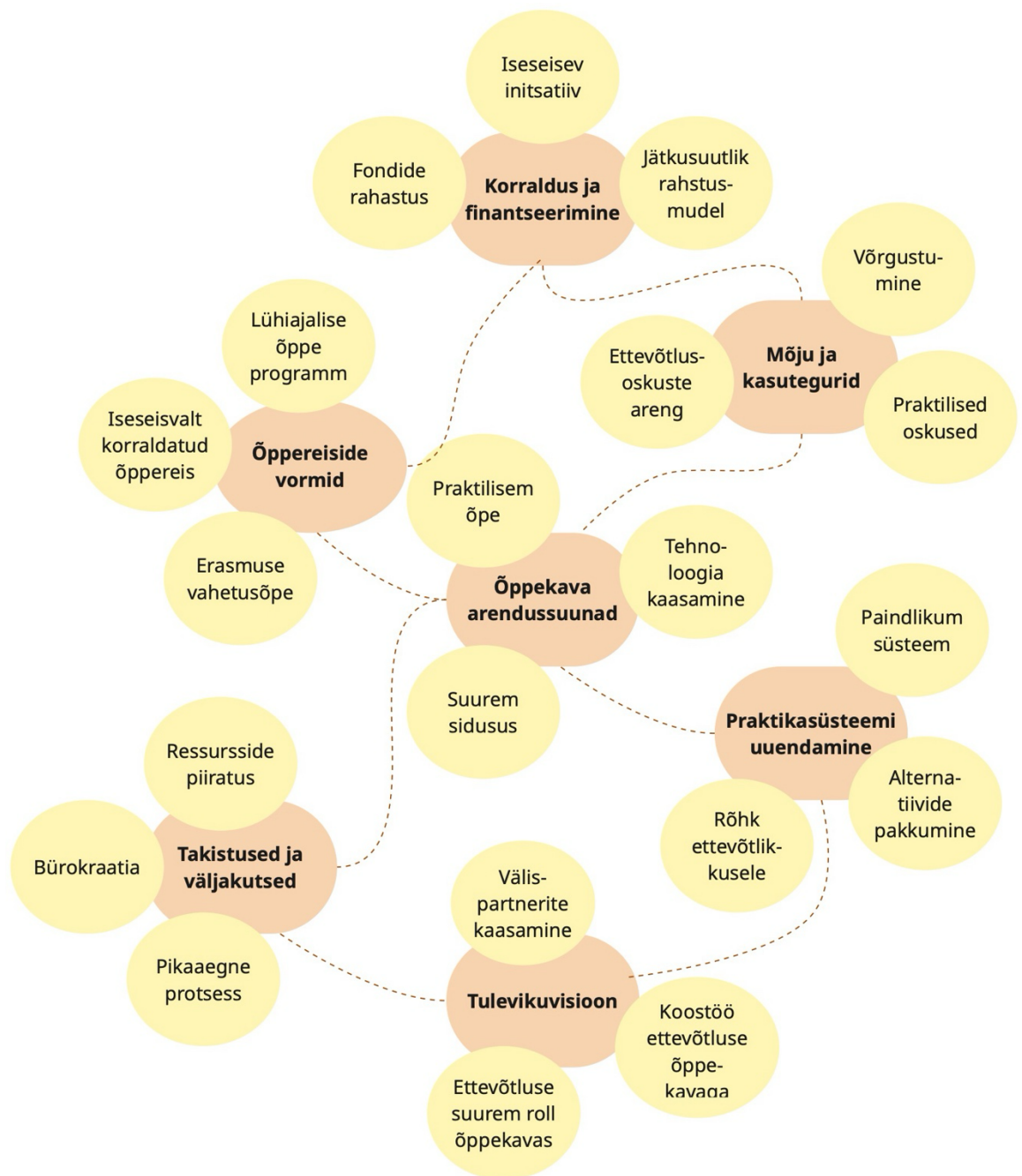
Joonis 40. Eri tegurite olulisuse hinnang õppereiside korralduses vastavalt ettevõtluskogemusele (m – vastuste keskmised väärtused).

Lisa 3. Ekspertintervjuude kodeering

Kategooria	Alamteema	Turismi- ja hotelliettevõtluse programmijuhi tsitaadid	Turismiosakonna praktikaspetsialisti tsitaadid	Ettevõtlusosakonna praktikaspetsialisti tsitaadid
Praegused õppereiside vormid kolledžis	Erasmuse programm; lühiajalised õppereisid (BIP); kolledži organiseeritud grupireisid; praktikad	"Kolledž julgustab rahvusvahelistes programmides osalemist, sest see annab võimaluse tutvuda omavahel ja ka õppele palju juurde."	"Hetkel väga ülevaatliku süsteemi infovahetuse või korralduse poole pealt ei ole. Pigem tehakse jooksvalt."	"Igal aastal teeme teatud arvu õppekäike. Käime kohalikke ettevõtteid külastamas, kuid välismaiseid reise me ei ole korraldanud."
Õppereiside korraldus ja finantseerimine	Erinevate fondide toetus; üliõpilaste ja õppejõudude initsiatiiv; rahastusmeetmete jätkusuutlikkus	"Vaja leida erinevaid rahastusviise, sest üks asutus ei saa pidevalt sama tegevust sponsoreerida."	"Varasemalt on kasutatud sotsiaalteaduste osakonna arengutoetust, muid kolledži- ja väliseid fondide ei saa ka iga kord samal otstarbel kasutada."	"Kooli sisesed rahastusmeetmed on olnud siiani kasutusel. Väljaspoolt ei ole mingeid fondide kasutatud."
Õppereiside mõju ja kasutegur	Sotsialiseerimine ja grupi liitmine; praktiliste oskuste omandamine; ettevõtlusoskuste areng	"Andis üliõpilastele kiirema tõuke omavahel tuttavaks saada ja oskusi praktiseerida."	"Vähe on näiteid üliõpilaste poolt korraldatud reisidest, kuid kes on osalenud, korraldanud, on ikka silmnähtavalt aktiivsemad ka mujal."	"Kindlasti on vajalik reaaleluline kokkupuude ja ettevõtete külastused on väga kasulikud olnud."
Õppekava arendusuunad	Praktilisema õppe poole liikumine; ainete omavahelise sidususe suurendamine; moodulitest lähtuv õppekava; innovatsioon ja tehnoloogia suurem kaasamine	"Me tahaks praktilisemaks muuta selle õppekava ja muuta rohkem moodulipõhiseks. Praegu pole väga tugevat seost õppeainete vahel."	"Kõige loogilisem oleks Reisikorralduse aines teha neid praktilisi reise." "Tegelikult saab mitu ainet kokku siduda ühe reisiga."	"Ilmselt kui osakonnad rohkem ühtlustuvad, toimub ka osakondade vahelist suhtlemist rohkem ja siis saaks teha koostööprojekte. Näiteks mõni ettevõtlus- ja turismitudengite ühine projekt."
Praktikasüsteemi uuendamine	Paindlikuma praktikasüsteemi loomine;	"Praegune nimi "praktika teenindusorganist	"Sai juba pakutud ka selline mikroampsude	"Ka meie esimese aasta ettevõtluspraktika on küll

	alternatiivide pakkumine tavapärasele teenindusorganisatsiooni praktikale	atsioonis", mitte lihtsalt "teeninduspraktika", annab tegelikult võimaluse keskenduda eri aspektidele, mitte ainult teenindamisele.	praktika alternatiivneile, kes juba on teenindusalast praktikat kogenud."	suunitlusega tutvuda ettevõtlusprotsessidega, siis ootame siiski, et üliõpilane oleks mõnes aspektis kaasatud."
Takistused ja väljakutsed	Ressursside piiratus; bürokraatia ja standardid; pikk muudatuste protsess	"Meil ei ole hetkel ressursse ettevõtjaid motiveerida." "Ohud on kindlasti siis ehk bürokraatia." "Me ei saa päris vabaks lasta hindelisi ja õppega seotud asju." "Õppekava arenduste kinnitused võtavad nõukogudes aega."	"Kui kõik õppejõud nüüd tahaks oma ainetes reisidele viia üliõpilasi, siis see ei oleks võimalik logistiliselt ega tehniliselt." " Tekib ka see takistus, et kas saame äsja õppima asunud üliõpilaselt nõuda sellist asja."	"Välismaiste koostööpartnerite või sponsorite leidmine on ilmselt kõige keerukam protsess." "Kui keegi teeb turismiosakonnas mõnda projekti, siis see info ei jõua ettevõtlusosakonda."
Tulevikuvisioon	Ettevõtluse suurem roll õppekavas; koostöö ettevõtluse õppekavaga; välispartnerite kaasamine	"Ettevõtluse õppekavaga võiks ikkagi rohkem koostööd teha." "Tahakski ühe mooduli täiesti ettevõtluspõhiseks muuta."	"Saab luua ka välise koostöö partneritega näiteks reise." "Erinevaid lahendusi saab luua ja kindlasti annaks need palju juurde."	"Kindlasti võiks arendada koostööd välisettevõtete, organisatsioonide ja inkubaatoritega, et teha koos projekte."

Lisa 4. Ekspertintervjuude teemapuu

SUMMARY

DEVELOPING ENTREPRENEURIAL SKILLS THROUGH THE ORGANISATION OF INTERNATIONAL STUDY TRIPS: THE CASE OF THE UNIVERSITY OF TARTU PÄRNU COLLEGE

Kadriann Kõiv

This thesis explores the potential of study trips within the context of the Tourism and Hotel Management curriculum at the University of Tartu Pärnu College, with the aim of formulating development recommendations. Specifically, it examines how international study trips can support the development of students' practical entrepreneurial skills and international competencies. The research is grounded in a pressing issue within tourism education—namely, the need to balance theoretical instruction with practical experience in order to better prepare graduates for the rapidly evolving and international nature of the tourism industry.

The theoretical framework discusses the concepts of entrepreneurship, internationalisation, and experiential learning, highlighting the significance of entrepreneurial competence as a transferable skill in the tourism sector. The empirical study employed a mixed-methods approach, combining a student survey with expert interviews involving the programme director and an internship coordinator.

The findings confirm that study trips are effective tools for enhancing both entrepreneurial and international competencies, fostering students' confidence, initiative, and intercultural communication skills. Particular emphasis was placed on the value of students' active involvement in the planning and execution of study trips, which contributed to the development of leadership and collaboration skills. However, the study also revealed the need for a more systematic approach, including better integration of

study trips into the curriculum, greater flexibility in internship arrangements, and diversified funding opportunities.

Based on the research findings, a set of development proposals was formulated. These include linking travel management courses with hands-on study trips, increasing the flexibility of internship programmes, establishing multi-level funding mechanisms, and strengthening reflective learning practices. These proposals aim to modernise the curriculum and align it more closely with the labour market and entrepreneurial demands of the tourism sector.

The value of this study lies in its practical applicability for advancing tourism education at the University of Tartu Pärnu College. It demonstrates how treating study trips not merely as enriching add-ons but as purposeful pedagogical tools can support lifelong learning, international competitiveness, and innovation. Consequently, the thesis offers valuable input for curriculum development and affirms that study trips are effective instruments for shaping modern tourism professionals with entrepreneurial and international mindsets. Future research should further investigate the pedagogical value of study trips in the field of tourism entrepreneurship.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kadriann Kõiv,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose Ettevõtlikkuse arendamine läbi õppereiside korraldamise Tartu Ülikooli Pärnu kolledži näitel, mille juhendaja on Anne Roosipõld, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Kadriann Kõiv

19.05.2025